

Република Србија
ТУЖИЛАШТВО ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

ТУЖИЛАЧКА СТРАТЕГИЈА
ЗА ИСТРАГУ И ГОЊЕЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
2018–2023.

Београд
Март 2018. године

САДРЖАЈ

I ОПШТИ ДЕО	6
1. УВОД	6
2. РАЗЛОЗИ ДОНОШЕЊА СТРАТЕГИЈЕ	7
3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	8
- Подаци о броју нерешених предмета	10
4. ПРЕДМЕТ, ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ТУЖИЛАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ	12
II ПОСЕБАН ДЕО - МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЕФИКАСНОСТИ ИСТРАГЕ И ГОЂЕЊА РАТНИХ ЗЛОЧИНА	13
1. ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ РАДА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ	13
1.1. КОРИШЋЕЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ КАПАЦИТЕТА У СКЛАДУ СА ПРИОРИТЕТИМА У ПОСТУПАЊУ	14
а) Критеријуми за одређивање приоритета у поступању	14
б) Евиденција догађаја ратних злочина и олакшан приступ доказима	18
- Израда евиденције догађаја ратних злочина	18
- Премештање архива у просторије Тужилаштва	18
- Систем за електронско обелодањивање	19
1.2. ЈАЧАЊЕ ИНСТРУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ	19
а) Проактиван приступ раду	19
б) Реорганизација рада у Тужилаштву за ратне злочине	19
в) Формирање заједничких тимова ТРЗ-СОПЗ	21
г) Стручно усавршавање	21
- Група за нормативу и праксу	21
- Стручна библиотека	21
- Континуирано стручно усавршавање	22
1.3. ПРИМЕНА НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТОДА РАДА	22
а) Електронско управљање предметима	22
б) План истраге	23
1.4. АФИРМИСАЊЕ ПРИМЕНЕ ИНСТИТУТА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА	23
2. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ПУНЕ ПОВЕРЉИВОСТИ ПРОЦЕСА ИСТРАГЕ	24
3. ФИНАНСИЈСКЕ ИСТРАГЕ И ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ СТЕЧЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ	26
4. ЗАШТИТА СВЕДОКА И ЖРТАВА	26
5. ПОДРШКА СВЕДОЦИМА И ЖРТВАМА	27
6. ОДБРАНА ОКРИВЉЕНОГ	29
7. СУЂЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ И ПИТАЊЕ НЕСТАЛИХ ЛИЦА	31
8. САРАДЊА СА ММКС	33

9. МЕЋУДРЖАВНА И МЕЋУИНСТИТУЦИОНАЛНА САРАДЊА	37
а) Сарадња са Тужилаштвом/Тужитељством БиХ и ДОРХ-ом	37
- Уступање кривичног гоњења страној држави	41
б) Сарадња са Мисијом Европске владавине права на КиМ	
– Еулекс и Привременим институцијама самоуправе у Приштини	42
10. УНАПРЕЂЕЊЕ УКУПНОГ ОДНОСА ДРУШТВА ПРЕМА ПИТАЊУ СУЂЕЊА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ (ТРАНСПАРЕНТНОСТ РАДА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ)	44
III НАДЗОР И ВРЕДНОВАЊЕ СПРОВОЂЕЊА ТУЖИЛАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ	46
ПРАВНИ ОКВИР, ЦИТИРАНИ И КОНСУЛТОВАНИ ИЗВОРИ	49

СКРАЋЕНИЦЕ

ТРЗ	Тужилаштво за ратне злочине
МУП	Министарство унутрашњих послова
СОРЗ	Служба за откривање ратних злочина
ЈЗЗ	Јединица за заштиту
МКТЈ	Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
ММКС	Механизам за међународне кривичне судове
ОЕБС	Организација за европску безбедност и сарадњу
СИТ	Специјални истражни тим Европске уније
БИА	Безбедносно-информативна агенција
ВБА	Војнобезбедносна агенција
ЕУЛЕКС	Мисија владавине права Европске уније на КиМ
РЈТ	Републичко јавно тужилаштво
МП	Министарство правде
ДОРХ	Државно одвјетништво Републике Хрватске
ЗКП РС	Законик о кривичном поступку Републике Србије
КЗ РС	Кривични законик Републике Србије
СИП	Служба за помоћ и информисање оштећених и сведока

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ИЗРАЗА У ТУЖИЛАЧКОЈ СТРАТЕГИЈИ

РАТНИ ЗЛОЧИНИ – заједнички назив за сва кривична дела из надлежности Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије у складу са члановима 2 и 3 Закона о надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (*Сл. гласник РС*, бр. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007, 104/2009, 101/2001 – др. закон и 6/2015)

ОШТЕЋЕНИ – заједнички назив за оштећеног у смислу тачке 11, став 1, члан 2 Законика о кривичном поступку Републике Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014) и жртву у смислу одредаба међународног права

ОКРИВЉЕНИ – општи назив за осумњиченог, окривљеног, оптуженог и осуђеног, у смислу тачке 2, став 1, члан 2 Законика о кривичном поступку Републике Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014)

ПОСТУПАК – предистражни поступак и кривични поступак у складу са тачком 14, став 1, члан 2 Законика о кривичном поступку Републике Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014)

ОБРАЂИВАЧ ПРЕДМЕТА – тужилац за ратне злочине, заменик тужиоца за ратне злочине и тужилачки помоћник коме је додељен предмет у рад у складу са чланом 3 Правилника о управи у јавним тужилаштвима (*Сл. гласник РС*, бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017)

ПРВИ ЗАМЕНИК – земаник тужиоца за ратне злочине који је годишњим распоредом послова одређен да замењује тужиоца за ратне злочине у случају одсуства или спречености у складу са чланом 19 Правилника о управи у јавним тужилаштвима (*Сл. гласник РС*, бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017)

І ОПШТИ ДЕО

1. У В О Д

Доношење Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији (у даљем тексту Тужилачка стратегија), произлази из потребе да ово тужилаштво, као примарни орган који може да утиче на повећање ефикасности процесуирања ратних злочина, има јасну стратегију поступања у наредних пет година. Тужилачка стратегија утемељена је на Акционом плану за Поглавље 23, Националној стратегији за процесуирање ратних злочина и Стратегији окончања рада МКТЈ и усклађена је са овим документима. Истовремено, Стратегија Тужилаштва за ратне злочине заснива се на целовитој анализи резултата и слабости у његовом раду у протеклих четрнаест година.

Објективно критичко сагледавање досадашњег рада Тужилаштва за ратне злочине представља и најреалнију основу на којој може да се утврди шта треба и може да се предузме у циљу повећања броја и квалитета истрага ратних злочина, односно у извршавању свих обавеза овог органа да кривични поступци за ратне злочине буду спроведени законито и у разумном року.

Уз уважавање критика упућених на рад Тужилаштва за ратне злочине, треба имати у виду да је његово стварање отпочело у другој половини 2003. године. Комплексност и специфичности материје, непостојање раније праксе, примена међународног права, одступања од правила општег кривичног поступка, ограничења која намећу одредбе материјалног законодавства, само су неки од изазова са којима се тужилаштво хватало у коштац својим скромним кадровским и материјалним капацитетима. Током ранијих година, значајнији део активности био је усмерен на пружање помоћи МКТЈ, док је последњих година увећана потреба за пружањем помоћи тужилаштвима у региону.

Несумњиво нам предстоје бројни изазови, а највећи од свих остаје «битка са временом». Време је једини необновљиви ресурс, чији протек ствара објективне потешкоће које ће постајати све израженије и теже за превазилажење (смрт, болест, слабљење сећања, промена личних и породичних прилика, заборављање и потискивање, разочарање у правосудни систем). Протеком времена смањује се број сведока који су доступни и вољни да сведоче на претресу, материјални докази пропадају, а шансе за прибављање нових материјалних доказа све су мање. Стога ће наредни период бити значајан за општи успех задовољења правде у материји ратних злочина правосудног система Републике Србије.

Као део тог система, Тужилаштво за ратне злочине сноси велики део одговорности за посао чији обим и сложеност не допуштају да икада буде у потпуности завршен. Мада са моралног становишта поразна, истина да неће сви злочини бити истражени нити сви учиниоци процесуирани не сме нас обесхрабрити у тежњи ка најбољем могућем учинку. У остварењу те, по много чему нарочите мисије, биће нам потребна помоћ и подршка националних, регионалних и међународних субјеката.

Механизам за међународне кривичне судове не може сам обезбеђивати сву потребну помоћ. Помоћ на првом месту треба да пруже национални органи, а међународна заједница треба да обезбеди финансијска средства кроз пројекте и подршку Тужилаштву за ратне злочине. Свако оклевање, условљавање и ограничавање помоћи које није нужно и оправдано

представља пре свега, повреду права жртава. Пропусти у супстанцијалном и временском смислу могу изазвати негативне последице. Према томе, интегрисана сарадња није недостижни идеал, већ наша заједничка обавеза.

Истицање ових чињеница у Тужилачкој стратегији нема за циљ да унапред обезбеди изговор за евентуалне пропусте у истрази или у поступању у кривичном поступку против окривљених за ратне злочине. То су чињенице које морају имати у виду и тужилац за ратне злочине и поступајући заменици тужиоца у конкретним предметима ратних злочина, али које не би требало да превиђају ни други који се баве ратним злочинима. Превиђање ових чињеница од стране тужиоца за ратне злочине и заменика тужиоца неизбежно би одводило на терен одуговлачења у поступању у предметима ратних злочина, посебно неприхватљивог у условима када време за истраге неких злочина неповратно истиче због смрти потенцијално осумњичених и сведока тих злочина, или болести која их чини процесно неспособним. Они који оцењују рад Тужилаштва за ратне злочине, односно укупне резултате у истраживању и процесуирању ратних злочина, уз све потпуно основане критике упућене овом тужилаштву, морају узети у обзир ове чињенице, како узроке испољених проблема у спровођењу Тужилачке стратегије не би тражили на погрешном месту.

Тужилац за ратне злочине и поступајући заменици тужиоца ће у поступању у сваком предмету, посебно у оним предметима који ће на основу овог документа бити утврђени као приоритетни, имати у виду да упорно настојање да се догађаји у којима су ти злочини почињени квалитетно истраже и њихови учиниоци процесуирају подразумева и њихову спремност да се суоче и са ризиком неуспеха у неким случајевима.

2. РАЗЛОЗИ ДОНОШЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, коју је Влада Републике Србије донела 20. фебруара 2016. године („Сл.гласник РС“, број 19/2016), јасно је навела опредељење Републике Србије, које је оквир за поступање свих надлежних органа Републике Србије и разлог доношења Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији: „Суђења за ратне злочине, учињене током оружаних сукоба 90.-их година, пред правосудним органима Републике Србије представљају један од најважнијих корака у процесу помирења, развоју добросуседских односа и трајном миру у региону бивше Југославије. Ефикасна суђења за ратне злочине су, такође, предуслов пуне демократизације друштва кроз афирмацију владавине права и поштовање принципа хуманитарног права, као достигнућа модерног човечанства. Имајући у виду, да ратни злочини представљају *delicta contra jus gentium* и њихово процесуирање спада у бригу међународне заједнице у целини, а не само једног националног правосуђа, Република Србија ће у периоду који предстоји настојати да чини све што је у њеној моћи да сви тешки, масовни и систематски вршени ратни злочини буду истражени, а учиниоци кажњени у складу са међународним стандардима, без обзира на националну, етничку и верску припадност или статус учиниоца и жртве, као и да промовише политику помирења, толеранције, регионалне сарадње и добросуседских односа, као предуслова трајне стабилизације и напретка читавог региона.“

Акциони план за Поглавље 23 који је Влада Републике Србије усвојила 27. априла 2016. године, наводи као активност у тачкама број 1.4.1.3 и 1.4.3.2 - „Израда радног текста тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Србији, имајући у виду Излазну стратегију Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и радни текст Националне стратегије за процесуирање ратних злочина, уз учешће и подршку Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове, Међународног кривичног суда, регионалних тужилаштва и невладиних

организација, којом се прописују критеријуми за селекцију случајева ратних злочина и стварају листе приоритетних и важнијих случајева ратних злочина који треба да се процесуирају како би се испунила обавеза да све оптужбе треба да буду истражене и да сви приоритетни и важни случајеви треба да буду истражени и процесуирани.“

Такође, Национална стратегија за процесуирање ратних злочина предвиђа као циљ бр.1 „ Тужилаштво за ратне злочине је донело и примењује Тужилачку стратегију за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији (у даљем тексту: Тужилачка стратегија) у складу са циљевима и роковима предвиђеним Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина и Акционим планом за Поглавље 23“.

У том смислу, стратешким приступом у поступању и доношењем Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији, Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије настоји да оствари максималан допринос у:

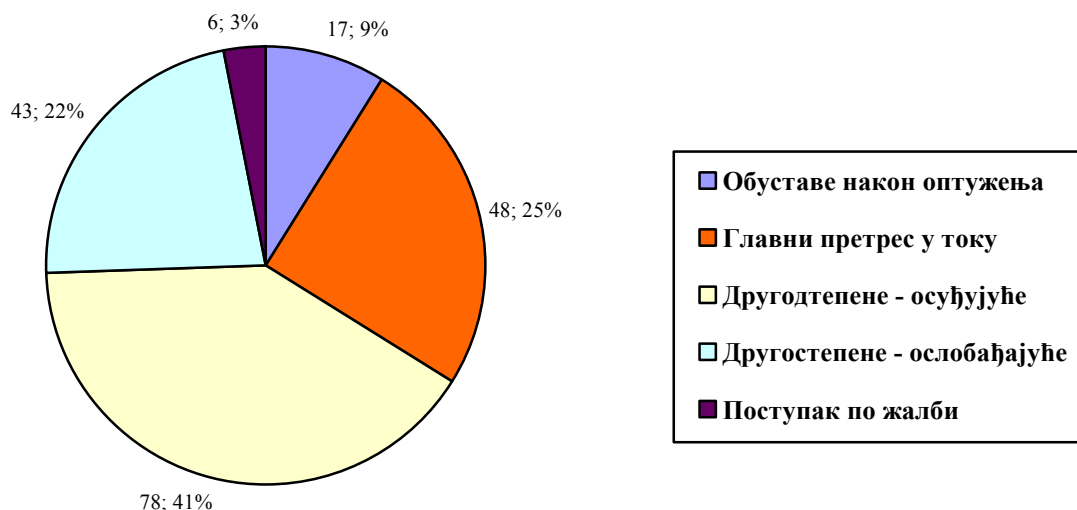
- ❖ сузбијању некажњивости ратних злочина, предузимањем кривичног гоњења и пружањем правне помоћи другим надлежним тужилаштвима, на регионалном и међународном нивоу, без обзира на својства и статус учиниоца или жртве и уз пуно поштовање права оштећених и сведока; и
- ❖ расветљавању судбине лица која се још увек воде као нестала, интензивирањем истрага у правцу откривања локалитета на којима су похрањени посмртни остаци страдалих у оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ.

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

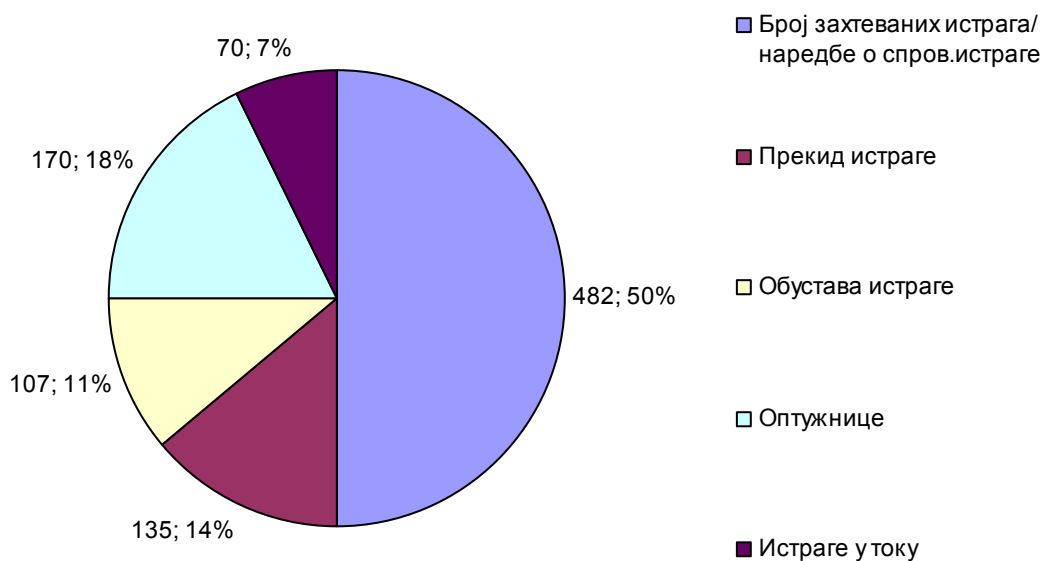
Акциони план за Поглавље 23 у тачки 1.4.1.3 наводи да су предуслови за израду (Тужилачке) стратегије утврђивање:

1. Које су оптужбе истражене од стране Тужилаштва за ратне злочине у складу са међународним стандардима;
2. Које истраге су и даље у току пред Тужилаштвом за ратне злочине;
3. Које истраге су и даље у току пред полицијом;
4. Које истраге треба да имају предност и приоритет у односу на друге, у складу са критеријумима (категорија 1-3 случајеви);
5. Који рок је предвиђен за истрагу и кривично гоњење свих случаја у оквиру 1-3 категорије случајева.

Од оснивања Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије до 25. 01. 2018. године оптужено је 192 лица. Обуства поступка након подигнуте оптужнице уследила је за 14 лица услед смрти окривљених, а за 3 окривљена лица изречена је мера безбедности услед процесне неспособности окривљених. Донето је укупно другостепених пресуда за 121 лице, осуђујућих и 43 ослобађајуће. Главни претрес је у току за 48 лица, а поступак по жалби за 6 лица.

Број захтеваних, односно наредбом покренутих истрага у истом периоду је 482. На основу спроведених истрага подигнуте су оптужнице против 170 лица, 107 истрага је обустављено, а 70 истрага је у току. У односу на 135 лица истрага је у прекиду из разлога што су у бекству или што иначе нису достижни државним органима Републике Србије.

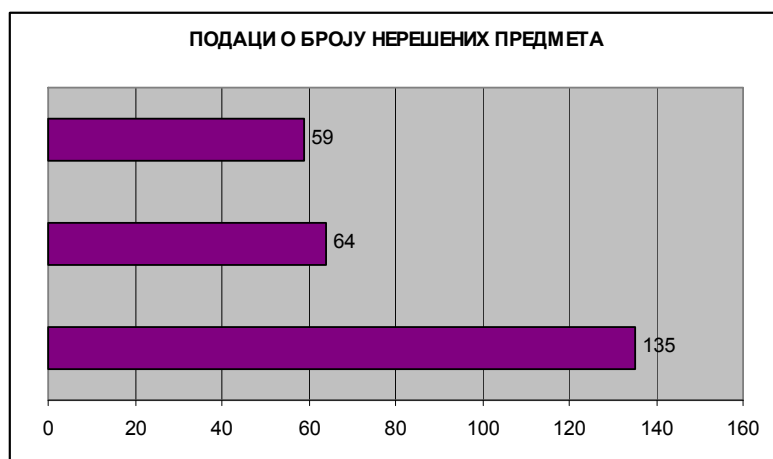

У евиденцији писарнице Тужилаштва за ратне злочине, закључно са 31.01.2018. године, укупно је 258 кривичних предмета. Нерешеним предметима обухваћена су кривична дела извршена на територији Републике Хрватске (64 предмета), на територији Босне и Херцеговине (59 предмета) и на територији АП Косова и Метохије (135 предмета).

ПОДАЦИ О БРОЈУ **НЕРЕШЕНИХ ПРЕДМЕТА**¹ (по лицима)

¹ Појам „нерешени предмети“ односи се само на предмете који су заведени у Тужилаштво за ратне злочине, тј. у којима Тужилаштво за ратне злочине поступа на основу кривичне пријаве, а не на све догађаје ратних злочина.

(уписници КТ, КТИ и КТРЗ)

Босна и Херцеговина: 59

Република Хрватска: 64

АП Косово и Метохија: 135

Републички јавни тужилац је омогућио Тужилаштву за ратне злочине преузимање предмета којима су обухваћена кривична дела која према својим обележјима представљају кривична дела из надлежности Тужилаштва за ратне злочине од тужилаштва опште надлежности са целе територије Републике Србије и прати овај процес. Од фебруара 2016. године преузето је укупно 768 предмета. Предмети се заводе у одговарајуће уписнике и распоређују обрађивачима на поступање.

Иако је Тужилаштво за ратне злочине у предходном периоду дало свој пуни допринос кривичном гоњењу ратних злочина, у условима отежаног прикупљања доказа и не увек повољне међународне сарадње, Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, од 20.02.2016. године, навела је у тачки 1.5. конкретне области у којима је потребно остварити напредак у систему процесуирања ратних злочина: «И поред несумњивог опредељења Републике Србије да је некажњавање ратних злочина неприхватљиво, чињеница је да је од завршетка сукоба на простору бивше Југославије протекао дуг временски период, услед чега су истрага и процесуирање ратних злочина постали отежани. Стога, неопходно је брижљиво планирање и доследно спровођење свеобухватних мера, чији је циљ да осигурају да злочини буду истражени а поступци за ратне злочине законито спроведени, у разумном року, уз пуно поштовање права свих субјеката поступка. Тиме би се омогућило да одговорни за ратне злочине буду адекватно кажњени, да жртве добију правду, а тела несталих буду пронађена. У претходном периоду, од стручне и научне јавности, организација цивилног друштва, међународних организација или Европске комисије, могли су се чути одређене критике на рачун досадашњег квалитета истраге и поступака за ратне злочине². Најчешће изношене примедбе односе се на:

² Анализа тренутног стања у области ратних злочина и листа идентификованих проблема сачињена је од стране мешовите радне групе за израду Националне стратегије за процесуирање ратних злочина, чији су чланови представници Тужилаштва за ратне злочине, Апелационог суда у Београду (кривично одељење), Апелационог суда у Новом Саду, Вишег суда у Београду (одељење за ратне злочине), Јединице за заштиту (Министарство унутрашњих послова), Службе за откривање ратних злочина (Министарство унутрашњих послова), Сектора за европске интеграције и међународне пројекте (Министарство правде), Адвокатске коморе, Правног факултета у Новом Саду, Амбасаде Републике Србије у Хагу, као и Института за криминолошка и социолошка истраживања у Београду, и заснована на бројним релевантним документима у овој области, као што су: Извештај Европске комисије о напретку Србије за 2014. годину, Извештај Европске комисије о напретку Србије за 2013. годину, Извештај Европске комисије о напретку Србије за 2012. годину, Извештај о скринингу за Србију, Поглавље 23 - Правосуђе и основна права, Извештај Мисије ОЕБС-а у Србији, „Поступци за ратне злочине у Србији (2003-2014); Фонд за хуманитарно право, „Десет година процесуирања ратних злочина у Србији - Контуре правде” (Анализа процесуирања ратних злочина у Србији у периоду од 2004 -2013), Фонд за хуманитарно право, „Модел Стратегије за

1. Број подигнутих оптужница у току једне године у односу на релативно висок број предмета у фази истраге;
2. Недостатак јасних и транспарентних критеријума за успостављање приоритета у истрази и подизање оптужница;
3. Незадовољавајући ниво регионалне сарадње у истрази ратних злочина;
4. Слаб квалитет доказног материјала, што доводи до пораста броја ослобађајућих пресуда;
5. Потребу за унапређењем механизма заштите и подршке сведоцима и жртвама ратних злочина;
6. Недовољно стручну и техничку опремљеност државних органа надлежних за истрагу и процесуирање ратних злочина, нарочито у поређењу са опремљеношћу институција исте надлежности држава у региону;
7. Потребу за подизањем нивоа опште друштвене свести о значају кажњавања учинилаца ратних злочина.»

Такође, Национална стратегија за процесуирање ратних злочина дала је у тачки 2.3. оцену резултата рада правосуђа: «У последњих неколико година примећује се све мањи број оптужница у предметима ратних злочина у односу на претходни период. У извештајима релевантних институција износе се подаци да је већина оптужница у последње 3 године добијена међународном сарадњом, па је самим тим број оптужница након спроведене истраге у Републици Србији још мањи у односу на укупан број. Такође, све већи број предмета односи се на догађаје са мањом кривичноправном последицом, мањим бројем оптужених, односно жртава или на изоловане догађаје, у односу на раније процесуиране предмете ратних злочина или предмете пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију. Најзад, у знатном је порасту број ослобађајућих пресуда пред првостепеним судом и укидајућих пред другостепеним судом.»

Напокон, Национална стратегија за процесуирање ратних злочина уочила је потребу јачања институционалних и стручних капацитета, наводећи у тачки 2.1. - стање институционалних и административних капацитета државних органа надлежних за истрагу и процесуирање ратних злочина: «Тужилаштво за ратне злочине као примарни орган који може да утиче на повећање ефикасности процесуирања ратних злочина ради са недовољним капацитетима како у погледу заменика тужилаца тако и стручних сарадника. Увидом у административне капацитете одговарајућих тужилаштва у региону, види се да тренутни административни капацитети Тужилаштва за ратне злочине у Републици Србији нису одговарајући. Досадашњи број запослених морао је у протеклом периоду да одговори на проширене законске обавезе које је Законик о кривичном поступку наметнуо Тужилаштву за ратне злочине, две године пре његове примене у тужилаштвима редовне надлежности. Тужилаштво је, такође, део капацитета посветило регионалној сарадњи, односно формирању заједничких тимова са тужилаштвима у региону, што је додатно оптеретило и иначе недовољне капацитете.» Исто тако, наведено је: «Анализом је утврђено да у области психолошке помоћи и подршке сведоцима и жртвама, неки од државних органа, немају стручно особље које би могло адекватно да се посвети овом задатку или да тамо где овакво особље постојни мора да се ради на њиховој континуираној обуци и усавршавању. Поред тога, потреба за јачањем стручних капацитета јавља се и у погледу познавања страних језика,

процесуирање ратних злочина извршених током и у вези са оружаним сукобима у бившој Југославији за период од 2015-2025“, Извештај експертске мисије: Утврђено стање у контексту поглавља 23 „ратни злочини“, од 13. марта 2015. године.

информационих технологија, стратешког планирања и пројектног менаџмента. Када је реч о јачању капацитета кроз обуке, један од основних проблема представља чињеница да је већина обука, услед пројектног финансирања ad hoc карактера, те да недостаје свеобухватност (како у погледу програмских целина, тако и у погледу полазника), континуитет и буџетска одрживост.“

Доношењем и ефикасним спровођењем Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Србији, допринеће се напретку Републике Србије у процесуирању ратних злочина и решавању изазова наведених у Националној стратегији за процесуирање ратних злочина, у складу са Акционим планом за Поглавље 23 и Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, као и Уставом и законом прописаном надлежношћу јавног тужилаштва.

4. ПРЕДМЕТ, ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ТУЖИЛАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ

Предмет Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Србији је дефинисање циљева, принципа, активности, индикатора успешности, рокова и механизма наздора за јачање капацитета и ефикасније кривично гоњење ратних злочина, у складу са Акционим планом за Поглавље 23 и Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина.

Циљеви Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина, у складу са идентификованим изазовима и циљевима из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина³ су:

а) Сузбијање некажњивости ратних злочина, кроз повећање ефикасности истраге и кривичног гоњења свих тешких, масовних и систематски вршених ратних злочина наведених у евиденцији догађаја ратних злочина одређених као приоритетних на основу критеријума за одређивање приоритета;

б) Јачање институционалних и стручних капацитета Тужилаштва за ратне злочине;

в) Унапређење механизма заштите и подршке сведоцима и жртвама;

г) Унапређење међусобне сарадње државних органа укључених у откривање и процесуирање ратних злочина;

д) Унапређење регионалне сарадње у области истраге и процесуирања ратних злочина;

ђ) Постизање напретка у расветљавању судбине несталих лица;

е) Подизање свести и унапређење односа друштва према значају процесуирања ратних злочина.

Принципи Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина, према Ационом плану за Поглавље 23, тачка 1.4.1.3 су:

- одржавање самосталности Тужилаштва за ратне злочине, између осталог, уз помоћ обезбеђивања адекватних капацитета;

³ Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, тачка 1.6. Предмет и циљеви Националне стратегије; тачка 3. Приоритети и циљеви у процесуирању ратних злочина

- фокусиране истраге и кривична гоњења;
- истрага и кривично гоњење најодговорнијих учинилаца ратних злочина без обзира на њихов ранг;
- стављање жртве у фокус приликом истраге и вођења поступка;
- посвећивање посебне пажње заштити сведока и жртава;
- јачање сарадње међу различитим установама.

Такође, према Националној стратегији за процесуирање ратних злочина⁴, принципи Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина су:

- 1) Једнако поступање према сваком осумњиченом, без обзира на његов или њен положај, статус или припадност. То исто важи и када су у питању жртве;
- 2) Потпуна усклађеност са Завршном стратегијом Трибунала, Акционим планом за Поглавље 23 и Националном стратегијом;
- 3) Прецизно дефинисани индикатори утицаја и резултата примене Тужилачке стратегије;
- 4) Јасно дефинисан модел извештавања Републичког јавног тужилаштва и Савета за спровођење Акционог плана за Поглавље 23 о примени Тужилачке стратегије;
- 5) Ефикасан и одржив модел извештавања јавности.

II ПОСЕБНИ ДЕО - МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЕФИКАСНОСТИ ИСТРАГЕ И ГОЊЕЊА РАТНИХ ЗЛОЧИНА

1. ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ РАДА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

У складу са Националном стратегијом, тужилац за ратне злочине би требало да у циљу повећања ефикасности рада спроведе следеће активности:

- ◆ користи постојеће капацитете у складу са приоритетима у поступању које ће дефинисати Тужилачком стратегијом;
- ◆ да примењује, кад год се за то стекну услови, правни институт споразума о признању кривичног дела;
- ◆ да обезбеди пуну поверљивост процеса истраге;
- ◆ да у току истраге испита да ли осумњичени поседује имовину прибављену извршењем ратног злочина и ако је то случај, да поднесе суду одговарајући захтев, на основу Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела.

1.1 КОРИШЋЕЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ КАПАЦИТЕТА У СКЛАДУ СА ПРИОРИТЕТИМА У ПОСТУПАЊУ

⁴ Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, Посебни део: Повећање ефикасности, тачка 1.1. Истраге и подизање оптужница, циљ 1: Тужилачка стратегија, принципи

Из формулације наведене активности, јасно је да је првенствено потребно утврдити критеријуме за одређивање приоритета у поступању, а затим организовати рад на начин да се у оквиру постојећих капацитета постигне већа ефикасност.

а) Критеријуми за одређивање приоритета у поступању

Према Националној стратегији за процесуирање ратних злочина, критеријуми за одређивање приоритета у поступању су:

1. Последице ратних злочина: кривична дела са великим бројем жртава, односно дела у којима је извршилац поступао на нарочито окрутан начин, требало би да имају приоритет у истрази;

2. Предмети против осумњичених високог ранга, *de jure* или *de facto*, требало би да имају приоритет у раду тужиоца;

3. Доступност доказа, осумњиченог, односно осумњичених, сведока и жртава требало би да буде узета у обзир при доношењу одлуке тужиоца да ли ће подићи оптужницу против одређеног лица или више њих или ће тај предмет уступити другом тужиоцу за ратне злочине у региону. У доношењу такве одлуке, тужилац би такође требало да има у виду потребу очувања добросуседских односа са другим државама и регионалну стабилност у целини, а на основу сазнања о томе да ли се против истог лица за исте или сличне радње већ води кривични поступак у региону или је исто лице већ осуђено. Влада пружа пуну подршку пракси избегавања суђења у одсуству.

4. Ефекат одређеног дела које је предмет поступка на локалну заједницу, такође би требало да буде узет у обзир.

Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава, закона, потврђеног међународног уговора и прописа донетог на основу закона. У одсуству посебне регулативе на основу које би се одредили приоритети у поступању, критеријуми за приоритизацију се одређују у складу са релевантним стратешким документима - Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, позитивним кривичним материјалним и процесним законодавством, сврхом и начелима кривичног поступка, као и функцијом и основним начелима рада јавног тужилаштва, имајући у виду интерес оштећених у конкретном кривичном поступку.

При одређивању приоритета у поступању, Тужилаштво за ратне злочине ће се руководити интересима кривичног поступка као примарним критеријумом, док ће, уз критеријуме наведене у Националној стратегији за процесуирање ратних злочина, ажурност у поступању, постојање активне и пасивне персоналне везе и јачина повреде заштићеног добра, послужити као помоћни критеријуми.

Уз пуно уважавање предлога за одређивање критеријума за утврђивање приоритета у поступању Тужилаштва за ратне злочине којима се предност даје сложеним предметима у погледу бројности жртава, учинилаца и радњи извршења, психичког односа учинилаца према извршеном делу и ефекта извршеног злочина на локалну заједницу, подсећамо да сви предмети у којима поступа Тужилаштво за ратне злочине спадају у категорију посебно сложених, имајући у виду да у њима постоји бар једна од следећих околности⁵:

⁵ Правилник о управи у јавним тужилаштвима ("Сл. гласник РС" бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017) - члан 3. ст.1. тач. 4.

- висок степен сложености поступка доказивања
- бројност окривљених лица и бројност кривичних дела
- обимност и сложеност документације
- примена посебних истражних техника, односно техника доказивања
- решавање специфичних случајева са становишта правне оцене догађаја и утицаја на обликовање судске праксе
- решавање сложених чињеничних питања и њихово правно квалификовање, нарочито допринос утврђивању чињеница и извођењу доказа у сложеним предметима на главном претресу
- деликатност са становишта јавности и односа јавног мњења према кривичним догађајима који су предмет поступка.

Универзалност, самосталност, непристрасност, те забрана дискриминације по било ком основу су фундаментална начела поступања тужилаштва, конкретизована и изражена одредбама Устава, закона и подзаконских аката, па се на овим начелима морају заснивати и критеријуми за утврђивање приоритета у поступању.

Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије је самосталан државни орган, а тужилац за ратне злочине и његови заменици су самостални у вршењу својих овлашћења. Тужилац за ратне злочине и његови заменици дужни су да одбију сваку радњу која представља утицај на самосталност у раду Тужилаштва за ратне злочине и да стручно, савесно, непристрасно, правично и без непотребног одлагања врше своју функцију посебно водећи рачуна о заштити оштећених и спречавању дискриминације по било ком основу⁶.

Тужилац за ратне злочине и његови заменици су дужни да објективно воде поступак и доносе одлуке и да поштују право свих учесника у поступку на једнакост пред законом, те да поступају без наклоности или предрасуда према учесницима у поступку заснованих на националној, верској, етничкој, расној припадности, политичким опредељењима, полу, старости, друштвеном пореклу, имовинском стању или другим личним својствима и склоностима⁷.

Одсуство јасно дефинисаних критеријума у поступању може имати за последицу нецелисходност и арбитрерност у поступању. Са друге стране, инсистирање на доследној примени критеријума и ригидност у примени критеријума може имати веома негативан утицај на правичност и ефикасност у поступању. Све жртве и чланови њихових породица заслужују правду, без обзира да ли су оштећене кривичним делом истовремено кад и друге жртве, или су страхоте преживеле саме. Шта је више оправдано, ангажовати значајан део капацитета за рад на само једном, обимнијем предмету или истовремено поступање у више предмета који су мање обимни; у случају да више предмета испуњавају неки од задатих критеријума, ком критеријуму признати већу важност и на основу чега, само су нека од питања која отвара дефинисање критеријума за одређивање приоритета у поступању на начин који нема упориште у позитивном праву.

➤ Акжурност у поступању

⁶ Устав Републике Србије, (Сл. Гласник РС, бр.98/2006) чл. 156; Закона о јавном тужилаштву, (Сл. Гласник РС бр.116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др. Закон, 101/2011, 38/2012 – одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016 – одлука УС),чл. 5 и 10а.

⁷ Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, (Сл. Гласник РС, бр. 87/2013).

Тужилаштво за ратне злочине тренутно води 70 истрага. Поштовање права на правну сигурност оштећених и осумњичених, као и рокова за спровођење истраге, изискује интензивнији рад на значајном броју предмета који су у фази истраге. Поступајући заменик тужиоца ће детаљно анализирати спис сваке истраге коју спроводи како би утврдио да ли су испуњени услови за доношење тужилачке одлуке, односно које радње је потребно предузети у циљу завршетка истраге у што краћем року. Уколико по завршетку истраге не одустане од кривичног гоњења и гоњење не буде уступљено, поступајући заменик тужиоца ће утврдити да ли постоји могућност за закључење споразума о признању кривичног дела. Уколико до склапања споразума не дође, поступајући тужилац ће подићи оптужницу.

Упоредо са интензивирањем активности у истрагама, сваки заменик тужиоца ће се адекватно припремати за законито и стручно заступање оптужбе у првостепеним и другостепеним поступцима у којима поступа.

- Постојање активне и пасивне персоналне везе - у складу са критеријумом Доступност доказа, осумњиченог односно осумњичених, сведока и жртава из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина

Тужилаштво за ратне злочине има активну персоналну надлежност у предметима у којима је окривљени држављанин Републике Србије. Примена наведеног критеријума ће директно увећати допринос Тужилаштва за ратне злочине у сузбијању некажњивости ратних злочина, с обзиром да су окривљени у овим предметима, по правилу доступни надлежним органима Републике Србије. Примена критеријума активне персоналне надлежности је повољнија и за окривљеног. Поступак пред домаћим надлежним органима погодује остварењу права окривљеног и олакшава његово учешће у поступку.

Пасивна персонална надлежност Тужилаштва за ратне злочине постоји у поступцима у којима су оштећени држављани Републике Србије. Овај критеријум има заштитни карактер. Имајући у виду да оштећени у овим поступцима углавном и бораве на територији Републике Србије, применом овог принципа олакшава им се приступ правди и обезбеђује боља заштита права у кривичном поступку. У случају да је окривљени у бекству или иначе није достижан надлежним органима Републике Србије, Тужилаштво за ратне злочине ће пре доношења одлуке о прекиду истраге, односно о уступању кривичног гоњења, прикупити све податке и доказе о жртвама и узети изјаве од оштећених. Ови подаци и докази могу бити коришћени и у поступцима у другим јурисдикцијама. Примена критеријума пасивне персоналне надлежности је у сагласности и са становиштем Европског суда за људска права, да оштећени има право да буде информисан о току истраге и да буде укључен у њу, тачније, да најближи сродници жртве имају право да буду обавештени о току истраге, као и да у њој учествују у мери у којој је то неопходно да би заштитили своје легитимне интересе. ЕСЉП је у својим одлукама утврдио да је ово право обухваћено правом на живот загарантовано чланом 2 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода⁸.

- Јачина повреде заштићеног добра – у складу са критеријумом Последице ратних злочина из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина

Овај критеријум не треба примењивати апстрактно и према унапред утврђеним мерилима. Његова примена се мора конкретизовати како би се утврдило у којој мери је

⁸ Европски суд за људска права: *Ayhan v. Turkey*, *Hugh Jordan v. UK*, *Ogur v. Turkey*, такође *Edwards v. United Kingdom*

извршено кривично дело повредило заштићено добро у конкретном случају. Конкретизација ће се вршити применом аналитичко-синтетичког метода, тако да се најпре пажљиво анализира и процењује свака релевантна околност појединачно и у међусобној вези, а затим се на основу целовите слике цени јачина повреде. Околности које свакако треба узети у обзир јесу начин извршења и последице кривичног дела.

У погледу начина извршења, нарочито ће се ценити свирепост и/или подмуклост при извршењу. Објективна околност свирепости јесте тежина проузрокованих мука, а субјективна је неосетљивост према овим мукама и субјективни став учиниоца према патњама и боловима које наноси оштећеном, као и свести извршиоца да наноси тешке или дуготрајне болове и патње, чиме испољава безосећајност. Објективна околност подмуклости је начин извршења, а субјективна је између осталог и беспомоћност жртве, као и злоупотреба стеченог поверења.

Утицај последице на јачину повреде заштићеног добра у директној је сразмери са њеном тежином. Последице кривичних дела могу варирати у распону од незнатних до тешких, а у појединим случајевима последица може потпуно изостати. Свакако да ће Тужилаштво за ратне злочине првенствено и приоритетно процесуирати злочине са тешким последицама, укључујући кривична дела са великим бројем жртава, у складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина.

Приоритетност у поступању је, као и динамика рада, променљива, услед деловања мноштва фактора, као што су: доступност учесника у кривичном поступку, радње које се морају предузети у одређеном року, динамика и врста захтева за пружање међународне правне помоћи, информације од изузетног значаја (нпр. о постојању масовне гробнице), преузимање и уступање кривичног гоњења, трајање и динамика суђења, број поступака који ће се окончати закључењем споразума о признању кривичног дела, материјални капацитети, активности домаћих и међународних органа и организација укључених у процесуирање ратних злочина. Одступање од постављених приоритета може се показати нужним у случају појаве, односно измене наведених околности. У том случају ће се ревидирати листа приоритетних предмета, тако да се материјални и кадровски капацитети преусмере на поступање у предметима који су се, услед измењених околности, наметнули као приоритетни, при чему ће се водити рачуна да настале промене не утичу негативно на раније утврђен редослед поступања.

На основу горе наведених критеријума, Тужилаштво за ратне злочине ће извршити селекцију случајева ратних злочина и створити листу приоритетних и важнијих случајева ратних злочина који треба да се процесуирају како би се испунила обавеза да све оптужбе треба да буду истражене и да сви приоритетни и важни случајеви треба да буду истражени и процесуирани⁹.

Ради прецизирања критеријума и начина њихове примене, Тужилаштво за ратне злочине у сарадњи са Републичким јавним тужилашвом ће организовати експертске састанке са учешћем представника домаће и међународне стручне јавности и организација цивилног друштва.

Поред тужиоца, у Тужилаштву за ратне злочине тренутно поступају четири заменика тужиоца и седам тужилачких помоћника. У ишчекивању јачања кадровских капацитета у складу са Акционим планом за Поглавље 23, тужилац за ратне злочине је почео да предузима мере у циљу повећања ефикасности, али и квалитета рада у оквиру расположивих

⁹ Акциони план за Поглавље 23, активност 1.4.1.3

капацитета. Ове мере се односе на олакшан приступ доказима, проактивнији приступ раду, стручно усавршавање, примену савремених метода рада и коришћење нових технологија.

б) Евиденција догађаја ратних злочина и олакшан приступ доказима

- ИЗРАДА ЕВИДЕНЦИЈЕ ДОГАЂАЈА РАТНИХ ЗЛОЧИНА

У складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, Тужилаштво за ратне злочине приступиће стварању Евиденције о догађајима који могу бити квалификовани као ратни злочин и Евиденције нерешених предмета, помоћу које ће вршити одређивање приоритетних предмета у раду и изградити посебан петогодишњи план истрага¹⁰.

У изради Евиденције догађаја ратних злочина биће коришћени подаци Службе за откривање ратних злочина МУП-а Републике Србије (Зи Лаб база података), подаци МКТЈ, подаци из архива Комитета за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, подаци добијени од тужилаштва у региону, подаци релевантних организација цивилног друшва, и општепознати подаци.

Тужилаштво за ратно злочине и Служба за откривање ратних злочина МУП-а Републике Србије ће формирати заједнички тим чији ће задатак бити унапређење приступа овлашћених запослених лица у тужилаштву наведеној бази података службе.

Такође, у складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, Тужилац за ратне злочине започеће преговоре са својим партнерима у суседним државама о успостављању обједињене регионалне базе података о свим случајевима суђења за ратне злочине¹¹.

- ПРЕМЕСТАЊЕ АРХИВА У ПРОСТОРИЈЕ ТУЖИЛАШТВА

У циљу повећања ефикасности рада у оквиру постојећих капацитета, архив Комитета за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права премештен је из зграде «СИВ 3» у просторије Тужилаштва за ратне злочине. Премештањем архива олакшан је непосредан и благовремен приступ вредној документацији¹², раније смештеној у неусловну просторију којој је било могуће приступити само уз претходну најаву. У току су попис и класификација предмета и документације Комитета према територијалном принципу, након чега ће они бити стављени на располагање тимовима.

- СИСТЕМ ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ

Обновљене су шифре и проширен је круг лица у Тужилаштву за ратне злочине којима је омогућен ограничен¹³ приступ систему *Electronic Disclosure Suite* (Систем за електронско

¹⁰Национална стратегија, Посебни део, 1. Повећање ефикасности 1.1 Истраге и подизање оптужница, циљ 2.

¹¹ Национална стратегија, Посебни део, 1. Повећање ефикасности 1.2. Суђења, циљ 2, Унапређена уједначеност, праксе свих судова и већа за ратне злочине у региону бивше Југославије, путем формирања регионалне базе података.

¹² Измештање архива и класификовање архивске грађе већ даје веома добре резултате, нарочито у погледу регионалне сарадње. Поступајући по захтеву за помоћ Тужилаштва/Тужитељства БиХ, Тужилаштво за ратне злочине је издвојило документацију из архива Комитета и доставило Тужилаштву/Тужитељству БиХ, а која је потом коришћена као доказ у поступку који води Тужилаштву/Тужитељству БиХ.

¹³ У складу са Правилником о поступку и доказима МКТЈ/ММКС.

обелодањивање, ЕДС). Систем је иницијално дизајниран за потребе обелодањивања докумената из електронске базе Тужилаштва МКТЈ тимовима одбране у предметима који су вођени пред МКТЈ, а касније је омогућен приступ и надлежним националним тужилаштвима. На овај начин, свим обрађивачима предмета у Тужилаштву за ратне злочине омогућен је директан приступ значајном делу доказног фонда Тужилаштва МКТЈ/ММКС.

1.2. ЈАЧАЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

а) Проактиван приступ раду

Тужилац за ратне злочине инсистира на проактивном приступу раду свих запослених у тужилаштву, нарочито обрађивача предмета. Проактивност укључује адекватну анализу постојећег стања, способност предвиђања евентуалних проблема и начина за њихово превазилажење. Проактивност тражи одговорност, додатну мотивацију, иницијативу, познавање ситуације, редовну комуникацију са надређенима, подређенима и сарадницима о циљевима предвиђеним Тужилачком стратегијом, као и спремност да се прихвате промене у методологији рада.

б) Реорганизација рада у Тужилаштву за ратне злочине

Након израде Евиденције догађаја ратних злочина, тужилац за ратне злочине ће размотрити примену територијалног принципа организације рада заменика тужиоца за ратне злочине, и у том смислу ће упознати начелника Службе за откривање ратних злочина са петогодишњим планом поступања Тужилаштва, како би се обезбедила пуна усклађеност рада и избегло несврхисходно трошење ресурса. По усаглашавању петогодишњег плана истраге на колегијуму, тужилац за ратне злочине ће формирати тимове обрађивача предмета на основу територијалног принципа, односно повезаности предмета према месту извршења кривичног дела и извршити расподелу предмета. Применом наведеног метода биће формиран посебни тимови за поступање у предметима који се односе на злочине извршене на територији Босне и Херцеговине, за поступање у предметима који се односе на злочине извршене на територији Републике Хрватске, као и за поступање у предметима који се односе на злочине извршене на подручју Косова и Метохије¹⁴.

Овом поделом је обухваћен већи део активности Тужилаштва за ратне злочине. Распоређивање активности које се предузимају изван утврђених тимова вршиће тужилац, у складу са природом и врстом активности, те према расположивости запослених. Тужилац ће водити рачуна о заступљености искусних и мање искусних обрађивача у оквиру тимова, како би оспособљавање мање искусних обрађивача за самосталност у поступању било квалитетније и брже.

У складу са тренутним кадровским капацитетима, по један заменик тужиоца биће распоређен у тим за поступање у предметима који се односе на злочине извршене на територији Босне и Херцеговине, односно у тим за поступање у предметима злочина

¹⁴ Да би се обезбедио континуитет у поступању и целисходна прерасподела рада, тужилац ће, приликом реорганизације имати у виду распоред рада по територијалном принципу који тренутно постоји у ТРЗ.

извршених на територији Републике Хрватске. С обзиром на обим посла, у тим за поступање у предметима злочина извршених на подручју Косова и Метохије биће распоређена два заменика тужиоца. Сваком тиму биће додељен одговарајући број тужилачких помоћника.

Састав тимова ће се мењати у складу са предстојећим кадровским променама, на начин да се обезбеди континуитет у раду и правилан распоред рада у смислу једнаког оптерећења радним обавезама.

Задатак тимова за поступање у предметима који се односе на злочине извршене на територији Босне и Херцеговине, односно Републике Хрватске, подразумева:

- поступање у предметима које води Тужилаштво за ратне злочине, а који се односе на кривична дела почињена на територији Босне и Херцеговине, односно Републике Хрватске;
- поступање у предметима за пружање међународне правне помоћи по захтевима Тужилаштва/Тужитељства Босне и Херцеговине, односно Државног одвјетништва Републике Хрватске;
- целовито познавање свих релевантних аката о сарадњи са Босном и Херцеговином и Републиком Хрватском, закључених на државном нивоу и на нивоу тужилаштва; праћење актуелних националних прописа поменутих држава који имају утицај на процесуирање ратних злочина;
- познавање тужилачке и судске праксе у области ратних злочина у Босни и Херцеговини, односно у Републици Хрватској;
- познавање праксе Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију у предметима злочина почињених на територији Босне и Херцеговине, односно Републике Хрватске;
- активно учешће на семинарима и конференцијама за унапређење сарадње са надлежним органима у Босни и Херцеговини и у Републици Хрватској, пре свега са Тужилашвом/Тужитељством Босне и Херцеговине, односно са Државним одвјетништвом Републике Хрватске;
- припрему и учешће на радним састанцима и консултацијама са представницима Тужилаштва/Тужитељства Босне и Херцеговине, односно Државног одвјетништва Републике Хрватске.

Задатак тима за поступање у предметима злочина извршених на подручју Косова и Метохије подразумева:

- поступање у предметима које води Тужилаштво за ратне злочине, а који се односе на кривична дела почињена на подручју Косова и Метохије;
- поступање у предметима за пружање правне помоћи по захтевима привремених институција самоуправе у Приштини и по захтевима Мисије ЕУЛЕКС-а, у складу са Процедурама о узајамној правној помоћи предвиђеним техничким протоколом о ИБМ, а које је Влада Републике Србије усвојила закључком од 07.03.2013. године;
- праћење актуелних одредаба националног законодавства и међународног права које би могле имати утицај на процесуирање ратних злочина почињених на Косову и Метохији;
- праћење поступака пред Специјализованим већима Косова.

Организација рада према приказаном моделу обезбедиће целовит приступ у раду, што ће допринети унапређењу стручности обрађивача. Обрађивачи стичу свеобухватно знање о

праву и чињеницама у вези са одређеном територијом, односно подручјем, да би тако стечено знање потом користили у различитим предметима. Овакав начин рада такође обезбеђује бољу употребљивост доказа у више поступака и умањује могућност дуплирања активности. Континуитет у сарадњи чланова тима са одговарајућим надлежним тужилаштвом у БиХ, РХ, односно са правосудним органима на КиМ доприноси јачању професионалних веза и узајамног поверења.

в) Формирање заједничких тимова ТРЗ-СОПЗ

Да би се постигла пуна ефикасност рада у оквиру постојећих капацитета, неопходно је да оваква организацији рада у Тужилаштву кореспондира са организацијом рада у Служби за откривање ратних злочина.

Постојеће заједничке тимове ТРЗ и СОПЗ треба ускладити са насталим променама. Уместо постојећег решења, које подразумева формирање заједничких тимова за сваки конкретан предмет, треба формирати сталне заједничке тимове према горе приказаном територијалном принципу, простим спајањем одговарајућих тимова ТРЗ и СОПЗ. Када то захтева интерес вођења конкретног кривичног поступка, у рад заједничких тимова ТРЗ и СОПЗ биће укључена и овлашћена службена лица Безбедносно-информативне агенције и/или Војнообавештајне агенције, у складу са Закоником о кривичном поступку Републике Србије.

Концентрација материјалних и интелектуалних капацитета у оквиру заједничких тимова омогућиће свеобухватан приступ раду, који је нужан за правилну процену и прецизније одређивање фокуса у истрагама. Узајамно обавештавање омогућује координацију активности, а спречава дуплирање посла и смањује могућност пропуста и грешака.

г) Стручно усавршавање

- ГРУПА ЗА НОРМАТИВУ И ПРАКСУ

У Тужилаштву за ратне злочине биће формирана група за нормативу и праксу. Ова група ће бити задужена за праћење измена у релевантним међународним и националним прописима, за имплементацију релевантних стратешких докумената на националном и међународном нивоу, те за обавештавање колегијума Тужилаштва – благовремено и у писаној форми – о свим променама у овој области. Група ће бити задужена и за праћење судске праксе на регионалном и међународном нивоу, за њену систематизацију и дистрибуцију у складу са потребама тимова.

- СТРУЧНА БИБЛИОТЕКА

Поред познавања националне легислативе, истрага и процесуирање ратних злочина захтевају познавање релевантних прописа, тужилачке и судске праксе земаља у региону, међународног уговорног и обичајног права, одлука и препорука међународних организација и праксе међународних судова, пре свих МКТЈ.

У овој области је објављен велики број научних и стручних радова и анализа домаћих и међународних аутора, а издат је и велики број приручника (који се баве истражним техникама, комуникацијом са сведоцима и жртвама, унакрсним испитивањем и другим питањима), које треба уврстити у литературу и ставити на располагање обрађивачима предмета.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да стално усавршавају своја теоријска и практична знања и вештине неопходна за вршење јавнотужилачке функције. Они су нарочито дужни да прате измене националног законодавства и релевантног међународног права, као и националну судску праксу и судску праксу Европског суда за људска права¹⁵.

У Тужилаштву за ратне злочине биће образована стручна библиотека, а група за нормативу и праксу ће се старати о редовној набавци издања закона и других прописа, службених гласила, збирки судских одлука, стручних часописа и других стручних публикација потребних за успешно и стручно обављање послова у јавном тужилаштву.

- КОНТИНУИРАНО СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

У складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина¹⁶, за постојеће и новозапослене/новоизабране службенике и заменике јавног тужиоца у Тужилаштву за ратне злочине спроводиће се континуиране обуке о међународном хуманитарном, међународном кривичном праву и истражним техникама које су предвиђене Акционим планом за Поглавље 23, као и адекватне обуке везане за однос према жртвама и сведоцима чиме би се избегла опасност секундарне виктимизације. Посебна пажња биће посвећена и организовању обука у области стратешког планирања, информационих технологија и пројектног менаџмента, чиме би се омогућила рационализација интерних процеса и употребе ресурса и унапредио процес планирања и обезбеђивања пројектне подршке.

Обуке ће бити организоване у сарадњи са Правосудном академијом, Републичким јавним тужилаштвом и Државним већем тужилаца, уз подршку међународних партнера, у виду семинара са учешћем домаћих и иностраних предавача, као и у виду регионалних и међународних округлих столова и конференција.

1.3 ПРИМЕНА НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТОДА РАДА

а) Електронско управљање предметима

Имајући у виду да је Републичко јавно тужилаштво у сарадњи са Министарством правде и Европском Унијом кроз пројекте подршке придруживању Републике Србије Унији ИПА 2008 и ИПА 2015 обезбедило увођење програмског окружења и рачунарске опреме за електронско управљање предметима „САПО“, као и искуства Тужилаштва за организовани криминал у прибављању и коришћењу специфичних програмских окружења за унакрсну претрагу електронских доказа и информација, Тужилаштво за ратне злочине ће у току прве половине 2018 године иницирати увођење ових или сличних система електронског правосуђа и у овом тужилаштву.

Увођењем наведених система Тужилаштву за ратне злочине ће се омогућити приступ већ постојећим базама електронских података других јавних тужилаштава у Републици Србији, као и грађење сопствене базе путем пребацивања већ постојећих података у базу и уношење нових који до тог момента нису у овом облику постојали.

Такође, ово тужилаштво ће се у наведеном временском периоду прикључити и на Правосудни информациони систем Републике Србије чијим ће коришћењем бити у

¹⁵ Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије (Сл. гласник РС, 87/2013).

¹⁶ Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, Посебни део, 1. Повећање ефикасности 1.1 Истраге и подизање оптужница, циљ 4 „Унапређени капацитети ТРЗ“

могућности да приступи постојећим електронским базама података других државних органа које могу бити од значаја за вођење поступака у овом тужилаштву.

Уколико се укаже потребним Тужилаштво за ратне злочине ће иницирати израду сопственог програмског и рачунарског окружења за електронску анализу и управљање предметима у сарадњи са Републичким јавним тужилашвом и Министарством правде.

б) План истраге

По испуњењу обавеза предвиђених чланом 297. Законика о кривичном поступку Републике Србије, поступајући заменик тужиоца, у сарадњи са овлашћеним службеним лицима Службе за окривљање ратних злочина, прави план конкретне истраге, којим између осталог дефинише:

- доказе и податке које је потребно прибавити, укључујући доказе и податке чије је прибављање предложила одбрана, као и место где се ти докази, односно подаци највероватније налазе;
- доказне, односно посебне доказне радње које је потребно предузети, укључујући и доказне радње чије је извођење предложила одбрана;
- сведоке које је потребно испитати, уз утврђивање њиховог пребивалишта и прибављање евентуално раније датих изјава, односно транскрипата са суђења;
- правац и обим претраге ЕДС базе у циљу прибављања података и доказа;
- захтев официру за везу за претрагу и прибављање доказа у вези са конкретном истрагом из базе података Тужилаштва МКТЈ, те за претрагу и прибављање релевантних транскрипата и доказних предмета од Секретаријата МКТЈ;
- да ли су испуњени услови за покретање финансијске истраге;
- да ли би у конкретном случају било целисходно иницирати закључење споразума о признању кривичног дела са окривљеним;
- друге мере и радње које је потребно предузети у конкретном случају како би истрага била спроведена у законом предвиђеном року;
- динамику и редослед предузимања радњи,
- динамику и начин извештавања о спроведеним активностима између ТРЗ и СОПЗ.

Уколико се у току истраге покаже да поступак треба проширити на које друго кривично дело или против другог лица, поступајући заменик тужиоца ће наредбом проширити истрагу. поступајући заменик тужиоца ће настојати да утврди постојање оваквих околности у што ранијој фази истраге, како би се спровела јединствена истрага и избегло касније спајање поступака и одуговлачење.

1.4 АФИРМИСАЊЕ ПРИМЕНЕ ИНСТИТУТА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Велики број нерешених предмета и предуги кривични поступци намећу потребу за изналагањем начина за повећање ефикасности рада ТРЗ. Један од тих начина јесте доношење осуђујуће пресуде на основу споразума о признању кривичног дела, претходно закљученог између тужиоца и окривљеног.

Не постоји конкретна законска норма која обавезује на закључење Споразума. Јавни тужилац у сваком конкретном случају цени да ли ће и под којим околностима окривљеном понудити закључење споразума, односно када ће и под којим околностима прихватити понуду окривљеног да закључи споразум. Предности закључења споразума о признању

кривичног дела су вишеструке. На овај начин се у потпуности окончава један кривични поступак, или се растеређују изузетно компликовани поступци који су уобичајени за ову материју.

Примена овог института обезбеђује пуну заштиту права окривљеног у кривичном поступку. С обзиром да закон предвиђа да окривљени мора имати браниоца приликом закључења споразума, загарантована му је стручна и професионална помоћ још у фази преговора са тужиоцем. Обезбеђује се остваривање права на суђење у разумном року, једног од основних људских права загарантованих Уставом и међународним актима¹⁷, при чему се не задире у право окривљеног на правично суђење.

Поред начела ефикасности, вођење и окончање кривичног поступка на овај начин обезбеђује пуну примену начела економичности поступка, с обзиром да драстично умањује износ трошкова вођења поступка.

Имајући у виду да законодавац у вези са применом овог института није поклонио посебну пажњу остваривању права оштећеног, тужилац ће донети интерно упутство којим ће се као основне обавезе предвидети обавеза позивања оштећеног ради изјашњења о имовинскоправном захтеву пре закључења споразума и обавеза достављања оштећеном пресуде донете на основу споразума, ради остварења имовинскоправног захтева у парничном поступку.

Имајући у виду постојање општег обавезног упутства Републичког јавног тужиоца у вези примене института споразума о признању кривичног дела, тужилац за ратне злочине ће организовати стручне скупове ради размене искустава са надлежним органима, на првом месту јавним – државним тужилаштвима и судовима из региона, при том не искључујући учешће и међународних организација и институција, на основу ког процеса ће у оквиру плана рада тужилаштва успоставити обавезу разматрања примене наведеног института.

2. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ПУНЕ ПОВЕРЉИВОСТИ ПРОЦЕСА ИСТРАГЕ

Обезбеђење поверљивости истрага и сведочења један је од циљева и приоритета у области процесуирања ратних злочина предвиђених Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, а обезбеђење пуне поверљивости истраге јесте активност коју би требало да спроведе тужилац за ратне злочине у циљу повећања ефикасности рада овог Тужилаштва, у складу са Акционим планом за Поглавље 23¹⁸, релевантним законима и подзаконским актима.

Тужилаштво за ратне злочине предузима мере за заштиту података од неовлашћеног приступа, објављивања и сваке друге злоупотребе, у складу са Законом о заштити података о личности.

07.03.2017. године, Републичко јавно тужилаштво доставило је свим јавним тужилаштвима документ под називом Идеалан модел за детекцију извршилаца и доказивање кривичног дела одавање службене тајне („цурење информација медијима”), заједно са Упутством о обавези заштите и чувања тајних и поверљивих података и Изјавом о чувању тајних и поверљивих података на упознавање и потписивање од стране свих изабраних и

¹⁷ Устав Републике Србије, чл. 33; Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, чл. 6 ст. 1.

¹⁸ Акциони план за поглавље 23, мера 2.3.7.5: Праћење санкционисања кршења прописа за спречавање одавања поверљивих информација уз припремљену анализу примене прописа и препоруке.

запослених лица. Јавни тужиоци имају обавезу обавештавања Републичког јавног тужилаштва о кршењу прописа о одавању информација од стране изабраних и/или запослених лица, као и о предузетим мерама у циљу њиховог санкционисања.

Сви запослени у Тужилаштву за ратне злочине потписали су изјаву о чувању тајних и поверљивих података, у смислу Закона о тајности података и осталих законских и подзаконских аката. Саставни део изјаве о чувању тајних и поверљивих података јесте упутство о обавези заштите и чувања тајних и поверљивих података, које је уручено свим запосленима. У упутству је дат преглед важећих материјалних прописа у погледу тајних и поверљивих података, обавезе њихове заштите и чувања, као и преглед одредаба кривичних прописа у случају поступања изабраних, постављених и запослених лица у супротности са утврђеним обавезама.

Ради заштите приватности учесника у кривичном поступку, тужилац за ратне злочине ће донети Правилник о анонимизацији оптужница Тужилаштва за ратне злочине¹⁹, којим ће једнообразно уредити обим и начин анонимизације оптужница које се објављују на интернет страници овог тужилаштва²⁰. Правилник се доноси са циљем да се искључи могућност (посредне или непосредне) идентификације лица, а да остале информације из оптужнице задрже изворно значење и смисао, тако да остане контекстуално разумљива.

Тужилац и први заменик тужиоца за ратне злочине стараће се о доследној примени члана 10, става 2 Законика о кривичном поступку²¹ и поменутих интерних аката у области заштите личних података.

Такође, Тужилаштво за ратне злочине, сходно Закону о јавном тужилаштву и Правилнику о управи у јавном тужилаштву, овлашћено је да подноси захтеве за покретање прекршајног поступка у случајевима постојања основа сумње да је извршен прекршај из члана 73. Закона о јавном информисању и медијима, посебно имајући у виду одредбу чл. 3 ЗКП-а којом је прописано да се свако сматра невиним све док се његова кривица за кривично дело не утврди правноснажном одлуком суда, те да су државни и други органи и организације, средства јавног обавештавања, удружења и јавне личности дужни су да се придржавају овог правила и да својим јавним изјавама о окривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног. Одредбом чл. 136 Правилника о управи у јавном тужилаштву прописано је да се ови захтеви заводе се у посебне „Птз“ уписнике прекршајних предмета.

Тужилаштво за ратне злочине ће у сарадњи са Службом за откривање ратних злочина и Јединицом за заштиту органозовати округле столове и предавања о основама комуникације са медијима, у складу са Комуникационом стратегијом коју је донело Републичко јавно тужилаштво и приручницима за односе са јавношћу у јавним тужилаштвима и учествоваће на радионицама које се организују у складу са овом стратегијом.

3. ФИНАНСИЈСКЕ ИСТРАГЕ И ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ СТЕЧЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

¹⁹ У недостатку одговарајућег *lex specialis*, правилник ће бити усклађен са релевантним одредбама Законика о кривичном поступку, Закона о приступу информацијама од јавног значаја, Закона о заштити података о личности, уз уважавање критеријума које у својој пракси примењују повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Европски суд за људска права.

²⁰ Анонимизација се врши заменом и изостављањем одређених података из оптужнице.

²¹ Законик о кривичном поступку Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014), чл. 10, ст. 2 предвиђа: «Податак о томе да ли се против неког лица води истрага, јавни тужилац ће на захтев доставити само суду, другом јавном тужиоцу или полицији, а окривљеном, његовом браниоцу или оштећеном када су испуњени услови прописани у чл. 297 овог законика.»

Тужилаштво за ратне злочине има двојаку улогу у одузимању имовинске користи стечене кривичним делом, у току кривичног поступка и по његовом окончању.

Поступајући заменик тужиоца за ратне злочине ће донети наредбу о покретању финансијске истраге у сваком конкретном случају када постоје основи сумње да окривљени поседује знатну имовину проистеклу из кривичног дела. Када постоји вероватноћа да би касније одузимање имовине проистекле из кривичног дела било отежано или онемогућено, поступајући заменик тужиоца ће поднети захтев за привремено одузимање имовине, а уколико оцени да постоји вероватноћа да ће власник располагати имовином проистеклом из кривичног дела пре него што суд одлучи по овом захтеву, донеће наредбу о забрани располагања имовином и о привременом одузимању покретне имовине.

У случају да кривични поступак буде правоснажно окончан осуђујућом пресудом, поступајући заменик тужиоца ће поднети захтев за трајно одузимање имовинске користи стечене кривичним делом. Уколико је правоснажном пресудом донета одлука о имовинскоправном захтеву оштећеног, суд ће у решењу о трајном одузимању имовине тај износ искључити из одузете имовине, а ако таква одлука није донета, суд може решењем искључити део имовине ради намирања имовинскоправног захтева²².

Тужилаштво за ратне злочине је покренуло финансијске истраге, односно поднело захтев за привремено одузимање имовинске користи стечене кривичним делом против 64 лица. У досадашњем поступању Тужилаштва за ратне злочине није било законског основа за подношење захтева за трајно одузимање имовинске користи.

4. ЗАШТИТА СВЕДОКА И ЖРТАВА

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да уважавају интересе жртва кривичних дела и оштећених у поступку и да им пруже одговарајућу заштиту у складу са законом²³.

Поред процесних мера заштите и подршке сведоцима и жртвама предвиђене ЗКП-ом, Закон о заштити учесника у кривичном поступку регулише иницирање и спровођење мера ванпроцесне заштите сведока. Поступајући заменици тужиоца иницирају различите процесне и ванпроцесне мере заштите сведока увек кад се за тим укаже потреба, било да се ради о посебно осетљивом сведоку или сведоку коме је због давања исказа угрожена безбедност.

Тужилац за ратне злочине и министар полиције су 06. јула 2017. године потписали Протокол о сарадњи у области заштите сведока. Сврха потписивања протокола је унапређење сарадње, заједничког рада и међусобних односа Тужилаштва за ратне злочине и Јединице за заштиту МУП-а Републике Србије.

Представници Тужилаштва за ратне злочине и Јединице за заштиту формирали су заједничке тимове и одржавају редовне састанке како би делотворније и ефикасније обављали послове и задатке из своје надлежности, а све у циљу унапређења заштите учесника у кривичном поступку.

²² Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (Службени гласник РС, бр. 32/13), чл. 17, 23, 38, 44 и 45.

²³ Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије (Сл. гласник РС, 87/2013)

Ради ефикасније сарадње, два члана Службе за подршку сведоцима и оштећенима одређена су од стране Тужилаштва за ратне злочине као особе за контакт са Јединицом за заштиту.

Тужилаштво за ратне злочине настоји да унапреди стручност свих запослених који ступају у контакт са сведоцима и жртвама, а превасходно чланова Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима.

Представници Тужилаштва за ратне злочине, заједно са представницима Јединице за заштиту учествују у програмима обуке и семинарима у области заштите сведока. Ови програми се организују у оквиру пројекта WINPRO III, који се реализује кроз ИПА 2015/370-989.

По завршетку пројекта WINPRO III, у периоду 2018–2023, Тужилаштво за ратне злочине ће се активно укључити у доношење и спровођење Стратегије одрживости заштите сведока на Западном Балкану.

Тужилаштво за ратне злочине пружа пуну подршку раду Јединице за заштиту, и то кроз активно учешће на семинарима које Јединица за заштиту организује у сврху подизања свести о значају програма заштите код надлежних органа у Републици Србији.

Тужилаштво за ратне злочине ће у наредном периоду иницирати организовање округлих столова посвећених размени искустава и усаглашавању заједничког деловања Тужилаштва за ратне злочине и Јединице за заштиту.

Тужилаштво за ратне злочине ће од Јединице за заштиту затражити подршку у едукацији запослених који ступају или за које се може очекивати да ће ступати у контакт са сведоцима у програму заштите. Ово се нарочито односи на лица која ће у наредном периоду засновати радни однос у Тужилаштво за ратне злочине. Циљ едукације је потпуно разумевање правног и институционалног оквира заштите учесника у кривичном поступку, као и стицање практичних знања и вештина до нивоа оспособљености потребне за рад у Тужилаштво за ратне злочине.

Радионице би требало да буду интерактивно конципиране и ослобођене непотребних формалности, па би их требало искористити и за разјашњење свих недоумица у вези са спровођењем програма заштите.

Очекује се да ће учешће у заједничким обукама имати позитиван ефекат на радни елан, јачање професионалних веза и међусобног поверења, те да ће садејство ових елемената унапредити целокупну сарадњу Тужилаштва за ратне злочине и Јединице за заштиту.

5. ПОДРШКА СВЕДОЦИМА И ЖРТВАМА

У погледу подршке сведоцима и оштећенима, Тужилаштво за ратне злочине спроводи одговарајуће подзаконске акте и примењује стандарде у складу са Директивом 2012/29/ЕУ и Акционим планом за Поглавље 23²⁴.

У складу са општим обавезним упутством републичког јавног тужиоца, упутства о начину поступања Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у јавним тужилаштвима О бр.2/16 од 05.12.2016. године, у Тужилаштво за ратне злочине је 03. априла

²⁴ Акциони план за поглавље 23, активност 1.4.4.3: Активности усмерене на стварање и побољшање служби за подршку и помоћ сведоцима и оштећенима на националном нивоу, базиране на претходним анализама и узимајући у обзир већ успостављене службе за подршку и помоћ оштећенима у судовима и јавним тужилаштвима.

2017. формирана Служба за информисање и подршку оштећенима и сведоцима (СИП). Одлуком о формирању, у СИП је распоређено троје запослених у Тужилаштву за ратне злочине, и то координатор и два члана. СИП води електронску евиденцију о свим контактираним оштећеним лицима и сведоцима, као и о пруженим услугама информисања и подршке. У циљу несметаног функционисања СИП-а, координатор и чланови одржавају периодичне састанке и подносе кварталне извештаје о раду тужиоцу за ратне злочине.

Како би се жртвама омогућило да у најкраћем року остваре право на добијање информација у складу са чл. 4 Директиве 2012/29/ЕУ и тачком 3.7.1.18. Акционог плана за Поглавље 23, на званичној интернет страници Тужилаштва за ратне злочине објављена су обавештења о формирању и раду СИП-а, о члановима СИП-а и њиховим контакт подацима, обавештење за сведоке и оштећена лица, као и брошура Републичког јавног тужилаштва.

На основу резултата истраживања Организације *Европска помоћ жртвама* и Виктимолошког друштва Србије, направљена је интерактивна мапа која представља адресар организација, служби и институција које пружају помоћ и подршку жртвама кривичних дела у Републици Србији, а која има двоструки значај за унапређење пружања помоћи и подршке оштећенима. Поред тога што је референтна база података о пружаоцима услуга подршке жртвама за запослене у ТРЗ који ступају у контакт са оштећенима, пре свега члановима Службе за информисање и подршку, ова интерактивна мапа олакшава приступ информацијама од интереса за оштећене. Због тога ће подаци о раду Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима при Тужилаштву за ратне злочине бити доступни и путем ове мапе.

У складу са чл. 25 Директиве 2012/29/ЕУ и тачком 3.7.1.19. Акционог плана за поглавље 23, запослени у Тужилаштву за ратне злочине који ступају у контакт са жртвама похађају програме опште и специјалистичке обуке ради оспособљавања за поступање са жртвама на непристрасан, обзиран и стручан начин.

Чланови Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима при Тужилаштву за ратне злочине редовно учествују на стручним скуповима и обукама у области подршке и заштите сведока и оштећених у оквиру пројеката које, уз подршку цивилног друштва, спроводе Републичко јавно тужилаштво и Министарство правде, на којима су представницима служби у јавним тужилаштвима достављени постери, брошуре и комуникациони приручник за јавна тужилаштва о комуникацији са сведоцима и оштећенима, који су израђени у сарадњи са Републичким јавним тужилашвом уз подршку Мисије ОЕБС-а у Републици Србији.

Процесуирање злочина представља кључни инструмент у остваривању права оштећених. Из тог разлога, права оштећених морају чинити интегрални део процеса формулисања и спровођења плана истраге у сваком конкретном предмету.

С обзиром на веома мали број материјалних доказа, улога оштећених у својству сведока значајнија је у поступцима ратних злочина него у процесуирању других кривичних дела. Наиме, учешће оштећених у кривичном поступку од његовог почетка доприноси и ефикаснијем вођењу кривичног поступка, јер помаже тужиоцима да доносе ваљане одлуке у погледу расположивости доказа.

У сваком случају позивања оштећеног ради давања исказа у својству сведока, поступајући заменик тужиоца ће претходно проверити да ли је то лице већ дало исказ, односно да ли је сведочило у кривичном поступку у некој другој јурисдикцији, те прибавити све раније изјаве и транскрипте сведочења. На овај начин се избегава исцрпљивање сведока и у знатној мери умањује могућност поновљене виктимизације, којој су нарочито изложени сведоци у поступцима за ратне злочине.

Испитивање оштећених у раној фази поступка доприноси могућности остварења

имовинскоправног захтева у току конкретног кривичног поступка или по његовом окончању.

У циљу унапређења положаја жртава у поступцима за ратне злочине, веома је важна сарадња са удружењима жртава. Удружења жртава играју важну улогу у комуникацији Тужилаштва за ратне злочине и оштећених. Учешће тужилаца на скуповима које организују удружења жртава пружа прилику за представљање рада Тужилаштва за ратне злочине и за охрабрење оштећених да сведоче. Са друге стране, непосредан контакт са жртвама тужиоцу пружа могућност да сазна са којим недоумицама и проблемима се сусрећу оштећени, односно да идентификује мањкавости у систему информисања, подршке и заштите оштећених и сведока.

Тужилаштво за ратне злочине ће иницирати успостављање непосредне комуникације између Службе за подршку и информисање оштећених и сведока са једне стране, и са друге, лица која активно раде или волонтирају у удружењима жртава. Представљање рада Службе за подршку и информисање оштећених и сведока на овај начин ће допринети бољој обавештености и оних жртава које нису активне у удружењима. Тужилаштво за ратне злочине ће иницирати постављање обавештења о раду Службе за подршку и информисање оштећених и сведока на интернет страницама удружења жртава.

Имајући у виду да значајан број сведока сведочи у поступцима који се воде у другој јурисдикцији, Тужилаштво за ратне злочине ће иницирати успостављање непосредне сарадње између Службе за информисање и подршку сведоцима и оштећенима и одговарајућих служби при тужилаштвима у региону.

Очекује се да ће заједничко учешће на семинарима за лица из служби на регионалном нивоу омогућити потупно и ажурно међусобно обавештавање о релевантним прописима и процедурама на националном нивоу, те створити повољне околности за унапређење квалитета подршке сведоцима и оштећенима на регионалном нивоу.

Директна комуникација ће омогућити ефикасност и благовременост у случајевима када је за учешће у поступку оштећеног или сведока потребна координација служби.

Члановима Службе за информисање и подршку сведоцима и оштећенима Тужилаштва за ратне злочине веома би користио пренос практичног знања и искуства од колега из региона.

Такође, рад Службе за информисање и подршку сведоцима и оштећенима Тужилаштва за ратне злочине биће усклађен са даљим напорима Министарства правде и Републичког јавног тужилаштва у овој области, с обзиром да се Акционим планом за Поглавље 23, активност 3.7.1.20, предвиђа да ће у 2017. години почети рад на Изради националне стратегије којом се уређује унапређење права оштећених (жртава) и сведока кривичних дела и пратећег акционог плана, којом се прецизира садржина и динамика неопходних активности за успостављање мреже. Исто тако, очекује се да у 2018. години почне спровођење ИПА 2016 пројекта и да се у оквиру њега реализују активности усмерене на стварање и побољшање служби за подршку и помоћ сведоцима и оштећенима на националном нивоу, у складу са тачком 1.4.4.3. Акционог плана за Поглавље 23.

6. ОДБРАНА ОКРИВЉЕНОГ

Тужилаштво за ратне злочине ће обезбедити законитост кривичног гоњења уз пуно поштовање права окривљеног, загарантованих Уставом Републике Србије и међународним

актима, превасходно претпоставке невиности²⁵, права на правично суђење²⁶ и права на суђење у разуменом року²⁷.

Представници Тужилаштва за ратне злочине ће се доследно придржавати правила „да се свако сматра невиним док се његова кривица за кривично дело не утврди правоснажном одлуком суда“, као и законске обавезе да својим јавним изјавама о окривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног²⁸.

Јавна тужилаштва су сходно Закону о јавном тужилаштву и Правилнику о управи у јавном тужилаштву овлашћена да подносе захтеве за покретање прекршајног поступка у случајевима постојања основа сумње да је извршен прекршај из члана 73. Закона о јавном информисању и медијима, посебно имајући у виду одредбу чл. 3 ЗКП-а којом је прописано да се свако сматра невиним све док се његова кривица за кривично дело не утврди правоснажном одлуком суда, те да су државни и други органи и организације, средства јавног обавештавања, удружења и јавне личности дужни су да се придржавају овог правила и да својим јавним изјавама о окривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног. Одредбом чл. 136 Правилника о управи у јавном тужилаштву прописано је да се ови захтеви заводе се у посебне „Птз“ уписнике прекршајних предмета.

Пре доношења правоснажне одлуке о изрицању кривичне санкције, окривљеном могу бити ограничене слободе и права само у мери неопходној за остварење циља поступка, под условима прописаним овим закоником. Податак о томе да ли се против неког лица води истрага, јавни тужилац ће на захтев доставити само суду, другом јавном тужиоцу или полицији, а окривљеном, његовом браниоцу или оштећеном када су испуњени услови прописани Закоником о кривичном поступку²⁹.

Тужилац за ратне злочине и његови заменици дужни су да приликом давања изјава и предузимања службених радњи у свакој фази поступка поштују претпоставку невиности осумњиченог, односно окривљеног³⁰.

Јавни тужилац и полиција дужни су да непристрасно разјасне сумњу за кривична дела за која спроводе службене радње, и да са једнаком пажњом испитују чињенице које терете окривљеног и чињенице које му иду у корист. Примена овог начела најзначајнија је у току истраге, код упознавања осумњиченог и браниоца са прикупљеним доказима и предузимања доказних радњи у корист одбране. Имајући у виду природу кривичних дела и нарочиту сложеност предмета која у неким случајевима подразумева и примену посебних истражних техника, односно техника доказивања, као и прибављање доказа из других јурисдикција (националних и међународних), одговорност за законитост гоњења и непристрасност у поступању тужилаца израженија је у поступцима за ратне злочине и захтева активнију улогу тужиоца у остваривању права.

Тужилаштво за ратне злочине ће поштовати препоруке Венецијанске комисије о европским стандардима у погледу независности правосуђа које се односе на поступање тужилаштва. Функција тужиоца није да издејствује осуђујућу пресуду по сваку цену. Тужилац мора да предочи суду све расположиве доказе, а не да изабере само оне који му

²⁵ Устав Републике Србије, чл. 34, ст. 3; Међународни пакт о грађанским и политичким правима, чл. 14, ст. 2.

²⁶ Конвенција за заштиту људских права и основних слобода, чл. 6.

²⁷ Устав Републике Србије, део II – Људска права и слободе, чл. 32 и 33; Закон о кривичном поступку, чл. 68.

²⁸ Законик о кривичном поступку Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014), чл. 3.

²⁹ Законик о кривичном поступку Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014), чл. 10, ст. 2.

³⁰ Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 87/2013)

одговарају. Тужилац мора да обелодани оптуженом све релевантне доказе, а не само оне доказе који иду у прилог оптужби. Када докази који потенцијално иду у прилог оптуженом не могу бити обелодањени (на пример зато што би се на тај начин угрозила безбедност трећег лица), дужност тужиоца може бити да обустави гоњење. С обзиром на озбиљне последице кривичног поступка у односу на појединца, макар такав поступак био окончан и ослобађајућом пресудом, тужилац мора да поступа правично приликом доношења одлуке да ли ће одређени случај процесуирати, односно шта ће оптуженом ставити на терет³¹.

Догађаји који су предмет поступака у надлежности Тужилаштва за ратне злочине изузетно су деликатни са становишта јавности. Критике због одлуке о покретању, односно непокретању одређеног поступка уобичајене су у свим правним системима. Овакве критике свакако треба узети у обзир, али оне не смеју имати одлучујући утицај на доношење правилне и законите одлуке у поступању. Тужилаштво за ратне злочине ће настојати да транспарентношћу рада допринесе правилном разумевању тока поступака из своје надлежности и стварању позитивног односа оштећених, али и опште јавности према процесуирању ратних злочина.

7. СУЂЕЊА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ И ПИТАЊЕ НЕСТАЛИХ ЛИЦА

Према подацима Међународног комитета Црвеног крста, укупно 10.373 лица се још увек воде као нестала у вези са ратним дешавањима, и то 6.662 на територији Босне и Херцеговине, 2.057 на територији Републике Хрватске и 1.654 лица на подручју АП Косова и Метохије³².

Стручно, одговорно и ефикасно вођење истрага у циљу откривања локалитета на којима су похрањени посмртни остаци лица страдалих у оружаним сукобима у бившој СФРЈ и процесуирање одговорних јесу два уско повезана и у великој мери међузависна циља Тужилачке стратегије.

Од 2006. године, када је основана Комисија за нестала лица Владе Републике Србије, Тужилаштво за ратне злочине има развијену сарадњу са том значајном институцијом. Сарадња је непосредна, али се углавном остварује по потреби, у виду координираних *ad hoc* активности.

Комисија за нестала лица пружа Тужилаштво за ратне злочине стручну и техничку помоћ приликом предузимања увиђаја места у циљу утврђивања евентуалног присуства посмртних остатака на одређеној локацији.

На захтев Тужилаштва за ратне злочине, а за потребе вођења конкретних кривичних поступака, Комисија за нестала лица Владе Републике Србије доставља Тужилаштво документацију и податке из својих евиденција.

Комисија за нестала лица Владе Републике Србије обавештава Тужилаштво за ратне злочине о предузетим активностима и значајним догађајима у вези са процесом тражења несталих лица на националном и међународном нивоу, уколико би такве активности и догађаји могли бити од значаја за истрагу и процесуирање кривичних дела из надлежности овог тужилаштва. Ти догађаји и активности се углавном, али не искључиво, односе на следеће: извршене идентификације; предају посмртних остатака члановима породице; активности на проналаску несталих у земљама у региону, односно на Косову и Метохији;

³¹ Извештај о европским стандардима у погледу независности правосуђа: део II - Тужилаштво, Европска комисија за демократију кроз право (Венецијанска комисија), од 03. јануара 2011. године, тачке 15 и 16.

³² Међународни комитет црвеног крста, Лица нестала током сукоба на Балкану – статистички подаци, новембар 2017.

догађаје од посебног значаја за сарадњу Комисије за нестала лица и тела која се баве проблематиком несталих лица у земљама у региону, односно на Косову и Метохији.

Комисија за нестала лица прослеђује Тужилаштву за ратне злочине информације у вези са околностима нестанка одређених лица и у вези са могућим локалитетима на којима су похрањена тела убијених. До таквих информација запослени у Комисији долазе током свог рада, у контакту са члановима породица несталих, у сарадњи са колегама из региона или на други начин.

У циљу расветљавања судбине великог броја лица која се још увек воде као нестала, те у циљу спровођења темељне истраге и привођења правди одговорних за присилне нестане током оружаних сукоба на територији бивше СФРЈ, потребно је унапређење сарадње Тужилаштва и ратне злочине и Комисије за нестала лица. Сарадњу је потребно унапредити и поједноставити кроз обезбеђивање континуитета у размени података и информација, кроз координацију активности и кроз утврђивање процедура у складу са којима би се сарадња одвијала.

Тужилац за ратне злочине и председник Комисије за нестала лица сагласили су се о потреби потписивања протокола о сарадњи који ће уредити међусобну сарадњу у складу са постављеним циљем.

Тужилаштво за ратне злочине је учесник регионалног пројекта који организује УНДП под називом "Јачање регионалне сарадње у процесуирању ратних злочина и потрагама за несталим особама" (2017–2019). Овај пројекат има за циљ да повећа ефикасност и делотворност сарадње између тужилаштва из земаља бивше Југославије у процесуирању ратних злочина и да додатно оснажи капацитете за проналажење лица несталих током оружаних сукоба. Делегације чине тужиоци и представници комисија за нестала лица из Босне и Херцеговине, Хрватске, Црне Горе и Србије.

Међу позитивним примерима регионалне и шире међународне сарадње треба поменути заједничку акцију Тужилаштва за ратне злочине и Комисије за нестала лица Републике Србије и хрватских надлежних органа у случају открића масовне гробнице у Сотину³³, као и сарадњу са Еулесом у вези са лоцирањем и испитивањем масовних гробница у Батајници, Петровом Селу, Перућцу и Рашки³⁴. Такве активности би убудуће требало да буду интензивирани.

На пример, имајући у виду потребу за унапређењем сарадње државних органа укључених у истраживање и процесуирање ратних злочина и испуњења препорука Комитета за присилне нестане, учесници округлог стола организованог у Врднику 2017 године, су се сагласили са предлогом да се формира Експертска група за решавање случајева несталих лица на простору бивше СФРЈ. Очекује се да ће рад Експертске групе убрзати размену података који су од значаја за откривање судбине несталих лица. Предложено је да основни задатак ове групе буде прикупљање, обрада, размена и анализа података у вези са локацијама, догађајима и конкретним случајевима несталих лица.

³³ Пронађени су посмртни остаци 13 лица лишених живота 1991. године у Сотину. Тужилаштво за ратне злочине је за овај догађај подигло оптужницу КТО бр.9/13, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл.142 КЗ СРЈ. Поступак је правоснажно окончан.

³⁴ Заједнички рад почео је још у фази истраге, при лоцирању места, раду са сведоцима, прегледу терена, снимању, узимању узорака. Дobar пример је проналазак и испитивање гробнице у каменолому у Рудници, у којој су пронађени посмртни остаци 53 особе. Уз помоћ стручњака и опреме Одељења за форензичку медицину Еулеса, поједностављено је и убрзано прецизно лоцирање гробнице у оквиру каменолома, а затим су њихови стручњаци, радећи заједно са нашим форензичарима, антрополозима и обдуцентима, истражили локацију, изузели и обрадили посмртне остатке, који су потом послати на ДНК анализу коју је извршио *ICMP* у Тузли. Након обављене анализе, посмртне остатке породицама оштећених заједно су предали представници Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, Тужилаштва за ратне злочине и Еулеса.

Договорено је да основ за рад Експертске групе буду отворени захтеви између Републике Србије и Републике Хрватске, односно између Републике Србије и Босне и Херцеговине, затим спискови несталих лица Републике Србије, Републике Хрватске и Босне и Херцеговине, као и све друге расположиве информације и документација која може допринети решавању случајева несталих лица.

Интензивирање сарадње између Тужилаштва за ратне злочине и Комисије за нестала лица резултирало је идејом о успостављању сарадње између Тужилаштва ММКС и Комисије, а с обзиром на количину података и документације у вези са околностима нестанка које је Тужилаштво МКТЈ током свог мандата прикупило за потребе својих истрага. Осим тога, медицински и форензички тимови ангажовани по захтеву Тужилаштва МКТЈ сачинили су изузетно вредну документацију у вези са посмртним остацима нађеним на подручјима сукоба, нарочито на подручју Косова и Метохије. Та документација, између осталог, обухвата записнике о обудкцији и идентификацији, извештаје форензичких тимова Тужилаштва МКТЈ који су вршили ексхумације тела и предузимали увиђаје лица, ствари и места, као и друге сличне документе³⁵. Ти подаци, односно документација изузетно су значајни за употпуњавање евиденција података Комисије за нестала лица и за даљи рад на расветљавању судбине лица која се још увек воде као нестала. Тужилаштво за ратне злочине пружа пуну подршку Комисији за нестала лица Владе Републике Србије у успостављању сарадње са тужилашвом Међународног механизма за кривичне судове. Ажурирање евиденција Комисије новим подацима може имати директан утицај на поступке Тужилаштва за ратне злочине.

8. САРАДЊА СА ММКС

Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије је сарађује са тужилашвом Међународног механизма за кривичне судове, сукцесором надлежности, права и обавеза тужилаштва Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, од његовог оснивања, јула 2013. године.

Укупан број захтева за пружање правне помоћи које је Тужилаштво МКТЈ, односно ММКС упутило Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије у периоду од 2003. године до 05. фебруара 2018. године износи **81**.

Тужилаштво	Број захтева	Удовољено	Није удовољено	Захтеви у раду
МКТЈ	81	81	/	/

Судски списи МКТЈ и ММКС, као и доказни фонд Тужилаштва, представљају изузетно значајне изворе података и доказа за поступке из надлежности ТРЗ, чије коришћење подстиче и сам Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине³⁶. Докази прикупљени претрагом база података Тужилаштва МКТЈ дали су основ за

³⁵ Заједничким напорима официра за везу и службеника Тужилаштва Трибунала који су ангажовани на обради захтева за помоћ ТРЗ, у базама података је пронађена медицинска и форензичка документација изузетне доказне вредности, која је коришћена у предметима Тужилаштва за ратне злочине.

³⁶ Тужилац за ратне злочине може предузети кривично гоњење на основу података и доказа прикупљених од стране тужиоца МКТЈ, Закон о организацији надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Сл. гласник РС, бр. 67/2003,

покретање истраге или су коришћени током суђења у више предмета Тужилаштва за ратне злочине³⁷.

Транскрипти са суђења пред МКТЈ обилују разноврсним информацијама и подацима. Поред података о предмету сведочења, транскрипти пружају супстанцијалне и формалне податке о доказним предметима о којима се сведок изјашњавао. Не треба занемарити ни стручну компоненту, одлуке већа у току претреса и руковођење претресом, лепезу приступа представника оптужбе и одбране, технике испитивања итд.

Тренутно је само мањи број транскрипата преведен на тзв. босанско-хрватско-српски језик (бхс)³⁸, што у знатној мери отежава њихово коришћење. ТРЗ не располаже ни приближно довољним капацитетима за превођење, имајући у виду бројност транскрипата, али и обим транскрипције записа по сведоку појединачно. Са истим тешкоћама сусрећу се и тужилаштва у Хрватској и БиХ.

Сарадња са Тужилаштвом ММКС претежно се реализује путем захтева за помоћ. Тужилаштво за ратне злочине и Тужилаштво Механизма су закључили Меморандум о разумевању³⁹, који регулише поступак прибављања, односно уступања доказа и података од значаја за поступке из надлежности Тужилаштва за ратне злочине, путем захтева за помоћ и путем директног приступа документима из база података Тужилаштва МКТЈ и Тужилаштва ММКС.

Сарадња на основу захтева за помоћ временом је скоро потпуно прешла у “надлежност” официра за везу ТРЗ при Тужилаштву ММКС. Официр за везу упућује захтеве у име матичног тужилаштва, стара се о уредном и благовременом удовољењу, обавља службену комуникацију са службеницима Секретаријата ММКС и Тужилаштва ММКС који раде на захтевима за помоћ, одржава консултативне састанке током којих дефинише тежиште рада у складу са уоченим потребама и налозима поступајућег тужиоца у конкретном предмету, подноси допунске захтеве, итд.

Посвећеност унапређењу квалитета рада на захтевима за помоћ обострана је и континуирана. Тужилаштво ММКС је формирало тим аналитичара и правника задужених за претрагу база података којима официри за везу немају приступ, односно за правна питања у вези са захтевима. Одржано је више састанака у циљу побољшања координације рада, а официри и аналитичари одржавају редовне консултације на којима усаглашавају чињенична питања и дефинишу методологију рада. Квалитетно информисање о потребама у конкретном захтеву и редовна комуникација помажу аналитичару да изврши свеобухватну претрагу и по потреби да помогне официру при дефинисању одговарајућих критеријума. Само такав приступ обезбеђује целовити трансфер релевантних података⁴⁰.

135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009), чл. 14а, ст. 2 и 4

³⁷ Према обимности документације издвајају се КТРЗ бр. 5/05, КТРП бр. 49/09, КТРЗ бр. 4/10 и КТО бр. 7/13. У једном случају је на основу документа који је официр за везу пронашао у овој бази утврђено да се у архиву МКТЈ налази балистички доказ – чауре метака изузете са места извршења злочина. Тужилаштво је ове предмете уступило ТРЗ на време неопходно за обављање потребних вештачења ради упоређења са оружјем за које се сумњало да је коришћено приликом извршења, а које су полицијски органи РС одузели у оквиру своје надлежности.

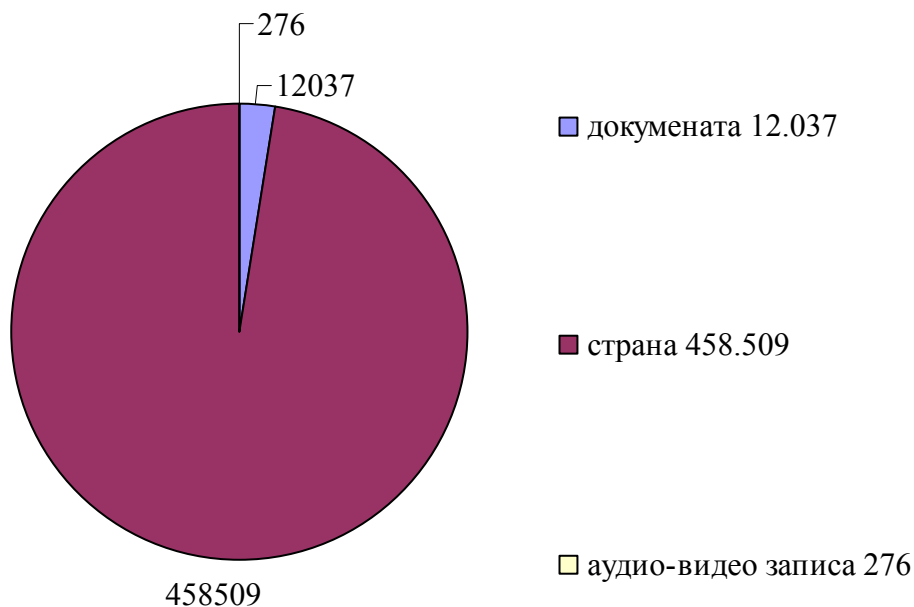
³⁸ Захваљујући пројекту Правда и ратни злочини, који је финансирала Европска Унија, а заједнички спровели ODIHR, МКТЈ и UNICRI заједно са канцеларијама Мисија ОЕБС из земаља у региону, преко 60.800 страница транскрипата са суђења пред МКТЈ преведено је на тзв. Бхс језик. Међутим, то је само мали део вредне збирке транскрипата МКТЈ/ММКС.

³⁹ Споразум о разумевању између Тужилаштва Механизма за међународне кривичне судове и Тужилаштва за ратне злочине, закључен 8. септембра 2014. године у Београду.

⁴⁰ Интегрални приступ Тужилаштва за ратне злочине у коришћењу „наслеђа“ МКТЈ са једне стране и интегрални приступ преносу наслеђа Тужилаштва МКТЈ са друге стране, јасно је видљив на примеру предмета КТО бр.2/15, који се води за догађаје из јула 1995. године у Сребреници. За потребе овог предмета, ТРЗ је од Секретаријата МКТЈ преузело оверене копије 133 доказна предмета и 26 транскрипата са суђења. Тужилаштво МКТЈ је ТРЗ уступило оверене копије 15 доказа. За уступање појединих докумената ТРЗ, Тужилаштво МКТЈ је морало да прибави сагласност треће стране. Одржано је више консултација са тужиоцима, истражитељима и аналитичарима о најважнијим правним и чињеничним питањима, методологији рада и техникама доказивања.

Од почетка реализације пројекта 2009. године до 21. 11. 2017. године, Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије је посредством официра за везу упутило 152 захтева за помоћ Тужилаштву МКТЈ и ММКС. На основу ових поднетих захтева, Тужилаштво МКТЈ, односно ММКС је Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије уступило 12.037 докумената на 458.509 страна и 276 аудио-видео записа.

На основу ових поднетих захтева, Тужилаштво МКТЈ, односно Тужилаштво ММКС је Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије уступило:

Изјаве и транскрипти сведочења сведока и жртава према којима су од стране судског већа МКТЈ/ММКС одређене мере процесне заштите, нису доступни у интегралном облику, већ су делови тих изјава, односно транскрипата који садрже податке на основу којих би се могао утврдити идентитет тих лица, затамњени или избрисани.

Тужилаштво за ратне злочине може председнику ММКС поднети захтев за измену, односно укидање заштитних мера и достављање изјава и транскрипата у интегралном облику. Захтев се подноси у случају када је на основу видљивих делова изјава, односно транскрипата јасно да сведок има сазнања од значаја за доказивање у конкретном поступку који води Тужилаштво за ратне злочине.

Тужилаштво МКТЈ, а од 2013. године и Тужилаштво ММКС, континуирано пружају подршку раду Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, уступањем података и доказа, преносом експертизе и практичних знања и у сарадњи са надлежним тужилаштвима из земаља у региону. Досадашњом сарадњом, чији су добри резултати бројни и евидентни, успостављен је однос поверења и створена је чврста основа за његову надградњу. Први корак у том правцу је интензивирање комуникације кроз редовну и искрену размену информација о текућим активностима и планираним правцима деловања.

У архиву Тужилаштва ММКС постоји још обједињених информација о догађајима, лицима и локалитетима који нису коришћени у поступцима, а послужиле би као додатни

извор података и доказа за домаће поступке⁴¹. Само на основу целовитог увида могуће је извршити правилну процену квалитета доступних доказа, информација и података у сваком од предмета. Иако се на први поглед може учинити да би преузимање предмета „катеорије 2“ од Тужилаштва ММКС повећало број предмета у надлежности ТРЗ, циљ који се жели постићи сасвим је супротан.

Тужилаштво за ратне злочине ће у складу са напред наведеним иницирати преношење доказа и података из ММКС у оним предметима које већ води поступке али пре свега када докази који се преузимају могу битно утицати на даљи ток поступка.

Тужилаштво за ратне злочине ће такође иницирати додатне обуке и размене искустава са тужилашвом ММКС, пре свега у области подношења захтева за измену/укидање заштитних мера имајући у виду да у досадашњој пракси уочен проблем у погледу оваквих захтева поднетих од стране Тужилаштва за ратне злочине.

На основу претходног искуства, реално је очекивати заступљеност силовања и других видова сексуалног насиља као облика извршења ратног злочина у поступцима које ће ТРЗ водити у наредном периоду. Имајући у виду многе изазове у процесуирању ове врсте деликата, а нарочито опасност од поновљене виктимизације, нужно је обезбедити адекватан приступ у процесуирању ове врсте деликата. Тужилац за ратне злочине ће од тужилаштва ММКС затражити подршку за реализацију обука у области процесуирања сексуалног насиља као начина извршења кривичних дела из надлежности Тужилаштва за ратне злочине.

Превођење преосталих транскрипата на начин како је то урађено у оквиру пројекта „Правда и ратни злочини“ би, осим квалитета, обезбедило систематичност и, једнообразност превода. Превод транскрипата би дозволио максималну искористивост података и информација из њиховог садржаја и омогућио да се транскрипти користе као доказ у поступцима пред националним органима. Тужилац за ратне злочине ће започети консултације са тужиоцима из региона ради усаглашавања заједничке иницијативе за превод транскрипата на БХС у оквиру неког будућег пројекта.

Тужилаштво за ратне злочине ће се залагати за наставак пројекта „Официри за везу“, који спроводи тужилаштво Механизма у сарадњи са Европском унијом. Овај пројекат се вишегодишњим успешном реализацијом наметнуо као најучинковити инструмент сарадње због своје свеобухватности. Боравак представника Тужилаштва за ратне злочине у тужилаштву Механизма омогућује благовремену и ефективну сарадњу, максимално скраћује време потребно за размену информација и документације између два тужилаштва и унапређује квалитет поступања по захтевима за помоћ, захваљујући свакодневном, непосредном контакту са запосленима у тужилаштву Механизма. Као особе за контакт са матичним тужилаштвима, тужиоци за везу посредују и за потребе истражитеља и тужилаца ММКС. У том смислу, нарочито је важно поменути њихов допринос економичности и правремености сарадње у оба смера. Само благовремено пружена помоћ може се сматрати одговарајућом, нарочито у случајевима ограничених рокова.

Реализација овог пројекта доприноси унапређењу сарадње и са тужилаштвима из земаља у региону. Успостављање професионалних контаката и рад официра за везу Тужилаштва за ратне злочине «раме уз раме» са особљем Тужилаштва Механизма и официрима за везу Тужилаштва/Тужитељства Босне и Херцеговине и Државног одвјетништва Републике Хрватске, доприноси јачању поверења између институција и шаље позитивну и охрабрујућу поруку у заједничкој борби против некажњивости.

⁴¹ Обједињене информације овог типа уступљене су ТРЗ у предметима „Овчара“ и „Зворник“, тзв. предметима „катеорије 2“

9. МЕЋУДРЖАВНА И МЕЋУИНСТИТУЦИОНАЛНА САРАДЊА

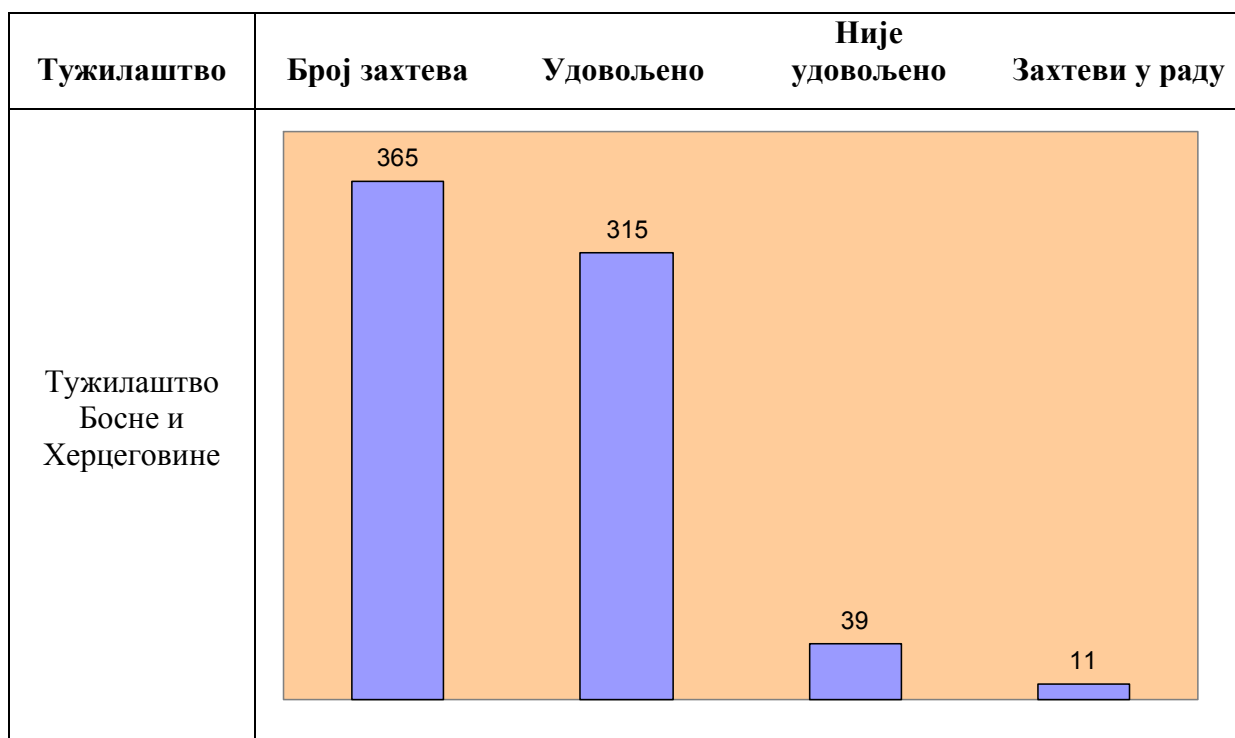
а) Сарадња са Тужилаштвом/Тужитељством Босне и Херцеговине и Државним одвјетништвом Републике Хрватске

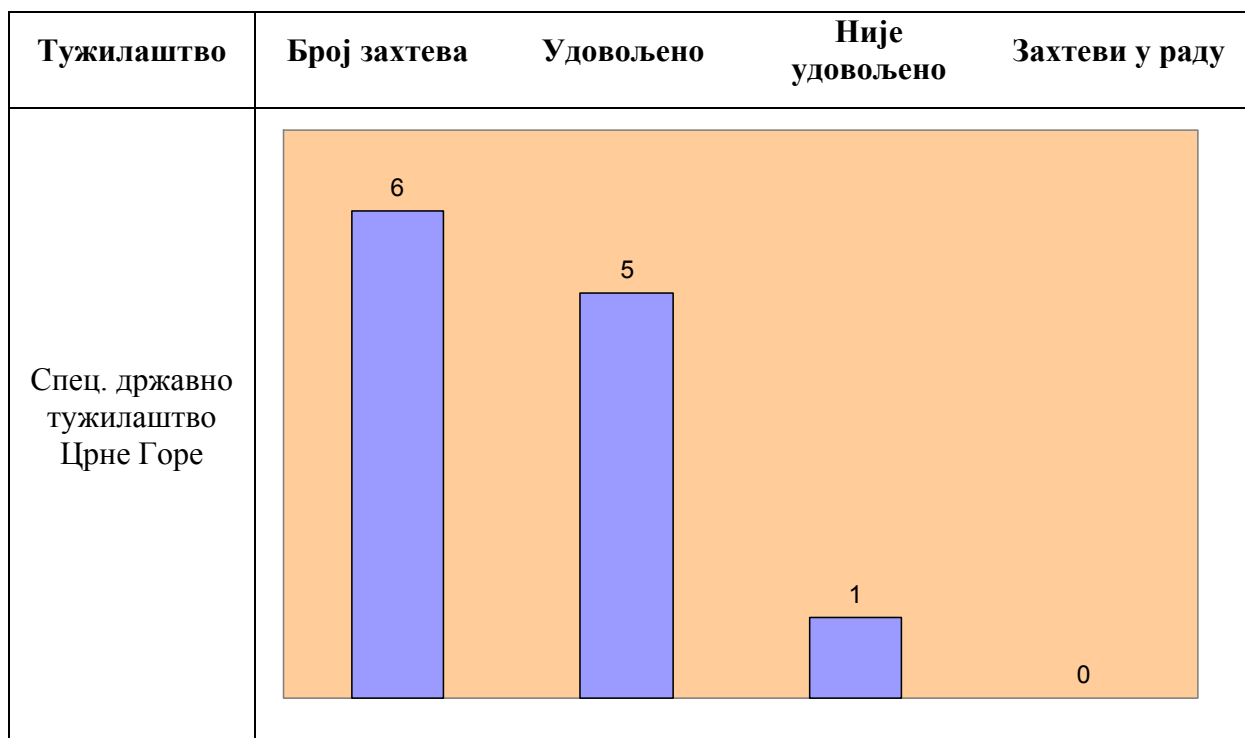
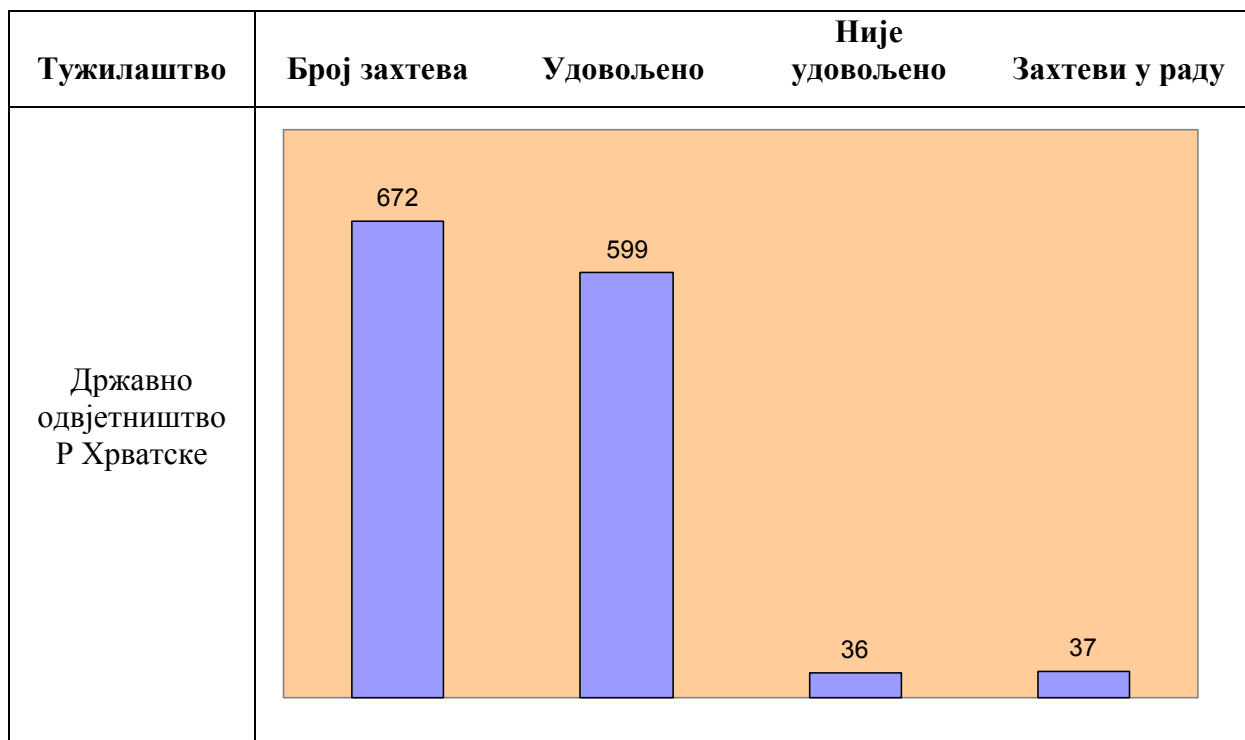
Дисперзија чинилаца битних за вођење предистражног и кривичног поступка (извршилаца, сведока, оштећених, доказног материјала) значајно утиче на време потребно за прибављање података, документације и других доказа путем захтева за помоћ, али и на време потребно да се оваквим захтевима удовољи. Потешкоће ове врсте превазилазе се интензивном регионалном сарадњом и свакодневном комуникацијом, а на бази аката о сарадњи на међудржавном нивоу и на нивоу националних тужилаштава.

Увиђајући тешкоће и тромост процедура међународне правне помоћи, у уверењу да ће непосреднија и бржа сарадња, пре свега у предистражној фази поступка, допринети ефикаснијем истраживању и доказивању почињених ратних злочина, надлежна тужилаштва из земаља у региону су прво закључила Меморандуме о међусобној сарадњи. Након тога, тужилаштва су сарадњу подигла на виши ниво закључивањем Споразума, односно Протокола о размени доказа, других докумената и података, на који начин су допринела ефикаснијем истраживању, доказивању и кажњавању свих учинилаца кривичних дела ратних злочина.

На посвећеност Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије регионалној сарадњи указују и статистички подаци за период од 2006. до 31. 01. 2018. године, како по основу ратификованих Уговора, тако и по основу Меморандума, Споразума, односно Протокола.

1. Укупан број захтева за пружање правне помоћи која су надлежна тужилаштва у Босни и Херцеговини, Хрватској, Црној Гори и Специјално тужилаштво Еулекса у Приштини упутила Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије у периоду од 2003. до 05. фебруара 2018. године износи **1.311**.

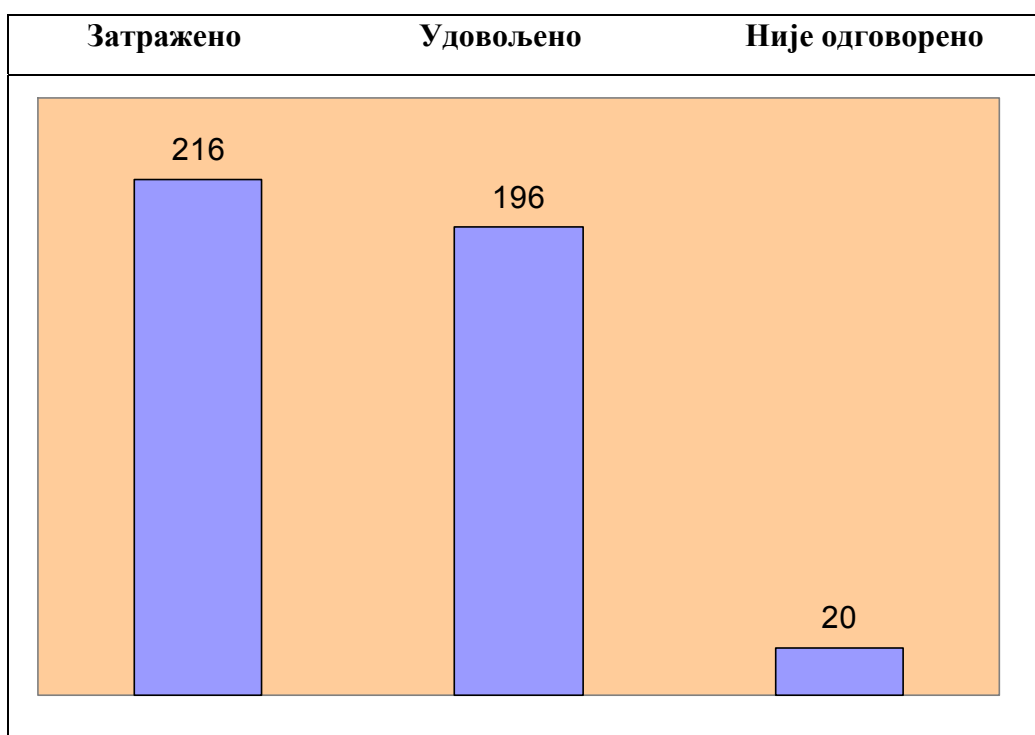

Важно је напоменути да захтевима за помоћ поднетим од стране Тужилаштва Босне и Херцеговине, ДОРХ-а и Специјалног државног тужилаштва Црне Горе по основу Меморандума, Споразума и Протокола није удовољено из разлога формалних недостатака

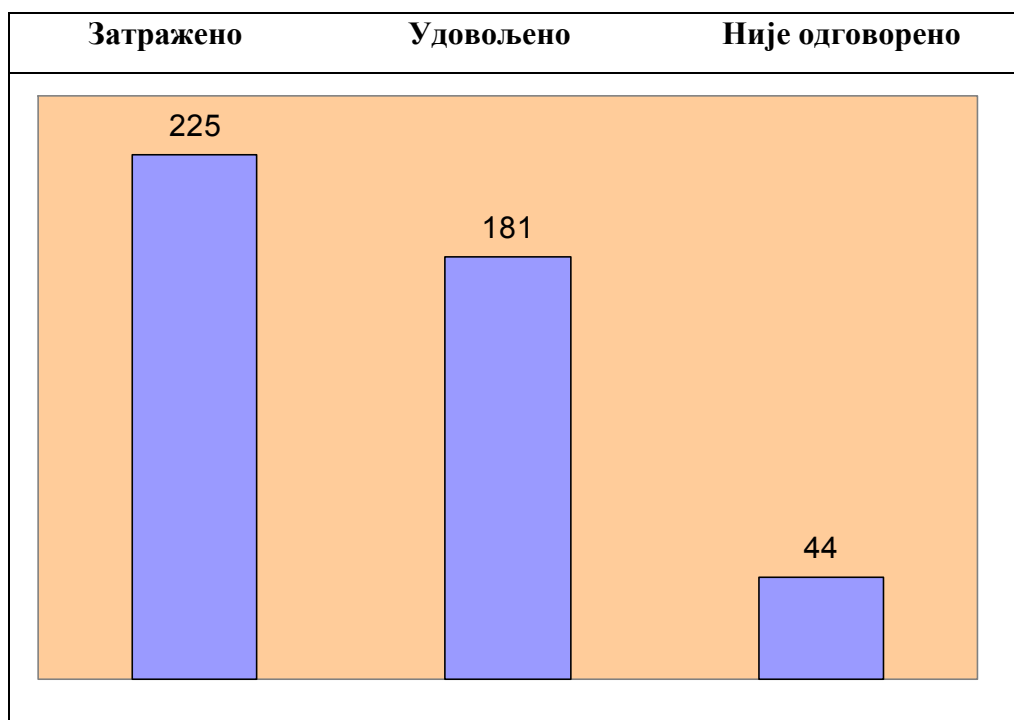
захтева. Наиме захтеви за помоћ нису поднети у складу са садржином захтева прописаним Меморандумом, Споразумом и Протоколом.

2. Тужилаштво за ратне злочине Р Србије до 05.фебруара 2018.године, упутило је укупно **483** захтева за пружање правне помоћи надлежним тужилаштвима у Босни и Херцеговини, Хрватској, Црној Гори и Канцеларијом специјализованог тужилаштва ЕУЛЕКС-а у Приштини.

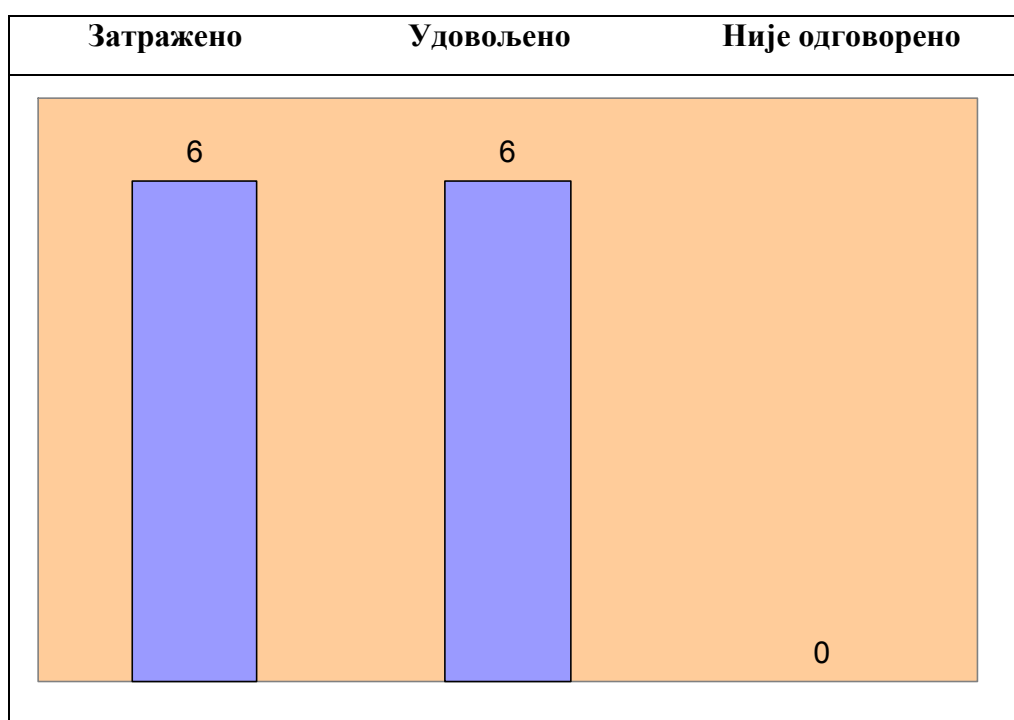
**Подаци о затраженој правној помоћи Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије
Тужилаштву/Тужитељству БиХ (На основу Меморандума и Протокола)**

**Подаци о затраженој правној помоћи Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије
Државном одвјетништву Републике Хрватске**

**Подаци о затраженој правној помоћи Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије
Специјалном државом тужилаштву Републике Црне Горе (На основу Споразума)**

Тужилаштво за ратне злочине не сме остати пасивно у предметима у којима су учиниоци тренутно ван домаћаја надлежних органа Републике Србије. ТРЗ има обавезу да прикупи све расположиве доказе. Након што прикупи све доступне доказе, ТРЗ ће прекинути истрагу до проналазка учинилаца или ће прикупљене доказе уступити надлежном тужилаштву државе којој су учиниоци доступни, како би оно предузело кривично гоњење.

Тужилаштво за ратне злочине остаје на становишту да је регионална сарадња значајан ослонац у истраживању ратних злочина, прибављању доказа и процесуирању њихових учинилаца.

Посебан вид регионалне сарадње у досадашњем раду огледа се у редовном одржавању регионалних конференција попут *Палићко-брионског процеса* и регионалног пројекта *Јачање регионалне сарадње у процесуирању ратних злочина и потрагама за несталим особама (2017–2019)*, који спроводи УНДП. Тужилац за ратне злочине ће се у будућем периоду посебно ангажовати око наставка редовног одржавања регионалних састанака тужилаца.

- УСТУПАЊЕ КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА СТРАНОЈ ДРЖАВИ

Уступање кривичног гоњења између земаља у региону намеће се као један од инструмената у заједничкој борби против некажњивости за злочине почињене током оружаних сукоба на територији Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Републике Србије. Уступање кривичног гоњења у наредном периоду биће афирмисано у сарадњи са Тужилаштвом/Тужитељством Босне и Херцеговине и Државним одвјетништвом Републике Хрватске.

Тужилаштво за ратне злочине преузело је кривично гоњење у 23 предмета од Тужилаштва/Тужитељства Босне и Херцеговине, док од Државног одвјетништва РХ није преузимало гоњење. Након преузимања кривичних поступака, исти се спроводе према прописима Републике Србије. Тужилаштво за ратне злочине није уступило кривично гоњење страни држави ни у једном предмету.

Тужилаштво за ратне злочине се определило за проактивнији приступ раду у предстојећем периоду у случајевима кад окривљени није доступан надлежним органима у Републици Србији.

Закон о Међународној правној помоћи у кривичним стварима не предвиђа обавезу уступања кривичног гоњења. Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије ће покренути поступак за уступање кривичног гоњења, односно иницирати покретање истог када на основу сопствене оцене целисходности кривичног гоњења странца утврди да, с обзиром на фактичке околности које су се у конкретној ситуацији појавиле, не постоји друштвени интерес за кривично гоњење.

Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије ће покренути поступак за уступање кривичног гоњења, односно иницирати његово покретање када, поред испуњења претпоставки из чл. 51 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, утврди постојање једне или више следећих околности:

- окривљени је држављанин Босне и Херцеговине / Републике Хрватске и има стално пребивалиште на територији те државе;
- није могуће обезбедити присуство окривљеног у Републици Србији, а могуће је обезбедити његово присуство пред надлежним органима у Босни и Херцеговини / Републици Хрватској;

- окривљени издржава или треба да издржава казну затова у Босни и Херцеговини / Републици Хрватској;
- против окривљеног је покренут или треба да буде покренут поступак у Босни и Херцеговини / Републици Хрватској за исто кривично дело.

Предлог за уступање кривичног гоњења подноси поступајући заменик тужиоца, а коначну одлуку о оправданости и целисходности покретања, односно предлагања покретања поступка за уступање кривичног гоњења доноси колегијум Тужилаштва за ратне злочине.

Ако је оштећени држављанин Републике Србије, приликом одлучивања о уступању кривичног гоњења посебно ће се ценити могућност обезбеђења имовинскоправног захтева и други интереси оштећеног.

Република Хрватска донела је Закон о ништетности одређених правних аката правосудних тијела бивше ЈНА, СФРЈ и Републике Србије из 2011. године, који отежава сарадњу између два тужилаштва, па ће резултати будуће сарадње умногоме зависити и од става Министарства правде Републике Хрватске у сваком конкретном предмету ратних злочина⁴².

Група за нормативу и праксу ће се старати о редовном и правовременом информисању о току поступака у предметима уступљеним из надлежности Тужилаштва за ратне злочине, нарочито о промени фазе поступка, измени оптужнице, пресудама у првом и другом степену.

б) Сарадња са Мисијом европске владавине права на КиМ – ЕУЛЕКС и Привременим институцијама самоуправе у Приштини

С обзиром на чињеницу да нема фактичку надлежност на територији АП КиМ, ТРЗ није у могућности да самостално предузима радње у циљу истраживања злочина и процесуирања учинилаца, да приступа местима извршења, учиниоцима, сведоцима и оштећенима, као ни да непосредно прибавља релевантне податке и документацију. Из ових разлога, Тужилаштво за ратне злочине је од свог оснивања сарађивало са УНМИК-ом, а од 2008. године, сарадња је у складу са преношењем надлежности настављена, а касније и интензивирана са органима Мисије Еулекса: Тужиоцем Еулекса, Јединицом за истраживање ратних злочина и Одељењем за форензичку медицину.

Сарадња се одвијала у различитим видовима и у свим фазама поступка⁴³. Сарадња је дала одличне резултате у многим поступцима, било да су вођени пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду⁴⁴ или пред Мешовитим / међународним већем судова на подручју АП КиМ⁴⁵.

⁴² Закон о ништетности одређених правних аката правосудних тијела бивше ЈНА, СФРЈ и Републике Србије из 2011. године (Народне новине, број 124/11).

⁴³ Достављање података и релевантне документације, прикупљање доказа, испитивање сведока, вршење увиђаја. Страна којој су доступни докази, на захтев друге стране, односно за потребе поступка који води друга страна, спроводи потребне радње, те о обављеном обавештава другу страну и доставља јој доказни материјал. У неким случајевима, доказне радње се изводе у присуству представника оба тужилаштва, поступајућег тужиоца Тужилаштва за ратне злочине и тужиоца Еулекса. Најчешће је у питању радња испитивања сведока који имају пребивалиште на подручју АП КиМ. На овакав начин до сада је испитано више десетина сведока.

⁴⁴ Предмети: »Сува Река«, «Ћушка, Пављан, Захаћ и Љубенић», «Кашњети». Помоћ Еулекса у овим предметима била је од изузетног значаја и огледала се у достављању документације, проналажењу, обезбеђивању присуства и испитивању сведока, омогућавању вршења увиђаја и реконструкције, итд.. Ови предмети окончани су осуђујућим пресудама – «Сува Река»

**Подаци о пруженој помоћи Тужилаштва за ратне злочине по захтевима
Специјалног тужилаштва ЕУЛЕКС-а**

Тужилаштво	Број захтева	Удовољено	Није удовољено	Захтеви у раду
Специјално тужилаштво Еулекса у Приштини	268	259	2	7

Важно је напоменути да захтевима за помоћ поднетим од стране ЕУЛЕКС мисије у Приштини није удовољено јер нису поднети у складу са Процедурама узајамне правне помоћи које је донела Влада Републике Србије.

правоснажно, остали у првом степену.

⁴⁵ Предмет против тзв. „Ораховачке групе“ због напада на село Оптеруша 18. јула 1998. године. У вези са овим злочиним, српско Тужилаштво је крајем 2007. године окончало истрагу и расписало потрагу против 36 припадника «ОВК». Једно лице је испоручено Србији и против њега се је у току главни претрес. У међувремену, у Албанији су ухапшена још двојица осумњичених, који су одмах предати органима Еулекса. У односу на ту двојицу Тужилаштво је предало расположиви доказни материјал и обезбедило присуство сведока - оштећених пред Окружним судом у Приштини. Оба лица су оглашена кривим и кажњена; поступак против окр. Гани Гашија због злочина у Глоговцу, (изречена казна затвора у трајању од 17 година; поступак против окр. Ђељоша Краснићија (осуђен на 7 година); припадници тзв. «Лапске групе» осуђени су на 17, 13, односно 10 година затвора.

**Подаци о затраженој правној помоћи Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије
Специјалном тужилаштву Еулекса у Приштини
(на основу Процедуре узајамне правне помоћи)**

Затражено	Удовољено	Није удовољено
36	/	36

С обзиром да локалне власти на подручју АП Косова и Метохије постепено преузимају надлежности Еулекса, било је неопходно дефинисати начине и облике сарадње са правосудним органима на Косову и Метохији. Из тог разлога, Влада Републике Србије је закључком од 07. марта 2013. усвојила Процедуре узајамне правне помоћи предвиђене Техничким протоколом за имплементацију ИБМ. Циљ усвојених Процедуре јесте да поједностави поступање по захтевима за узајамну правну помоћ са привременим институцијама Косова. Наведеним Процедурама предвиђа се пружање узајамне правне помоћи само у општим видовима (достављање и уручивање аката, докумената, размена обавештења, извођење процесних радњи).

Тужилац за ратне злочине одржава редовне периодичне састанке са главним тужиоцем Еулекса – замеником шефа Извршног одељења Специјализованог тужилаштва на КиМ и начелником Јединице Еулекса за истраживање ратних злочина, и то у вези са предметима у раду и ради усаглашавања текућих питања.

Такође, Тужилаштво за ратне злочине има успостављену комуникацију са шефом Канцеларије личног изасланика високог представника ЕУ у Београду (LIVPEU), као и са «везом» са Мисијом ЕУЛЕКС-а на КиМ.

У случају пропуста надлежних тужилаштава из земаља региона и привремених институција самоуправе на КиМ да поступи по захтевима за помоћ Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, тужилац за ратне злочине ће настојати да превазиђе евентуалне сметње кроз непосредни контакт са надлежним тужиоцима. Уколико сметње не буду превазиђене на нивоу органа, тужилац ће о томе благовремено обавестити Министарство правде Републике Србије ради предузимања одговарајућих мера и активности из надлежности тог Министарства.

**10. УНАПРЕЂЕЊЕ УКУПНОГ ОДНОСА ДРУШТВА ПРЕМА ПИТАЊУ
СУЂЕЊА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
(ТРАНСПАРЕНТНОСТ РАДА ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ)**

Тужилаштво за ратне злочине ће настојати да унапреди сарадњу са цивилним сектором, афирмишући заједничке циљеве достизања истине и правде и спречавања некажњивости. Грађани и невладине организације су веома важан извор релевантних података и документације⁴⁶. Поред удружења грађана, и медији представљају битан чинилац у успостављању поверења у институције. ТРЗ ће транспарентношћу рада и сарадњом са медијима настојати да допринесе пракси редовног, објективног и непристрасног извештавања у области суђења за ратне злочине.

⁴⁶ Примери ФХП

Рад јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца је јаван, осим ако законом није другачије прописано⁴⁷. Правилан однос са јавношћу веома је важан чинилац у изградњи поверења у рад Тужилаштва за ратне злочине. Транспарентност рада Тужилаштва за ратне злочине у складу са законом и професионалном етиком мора бити заступљена како би се смањила могућност дезинформисања јавности и како би се отвореним приступом допринело стварању објективне слике о поступцима за ратне злочине.

Поштујући право на обавештеност које гарантује Устав Републике Србије, Тужилаштво за ратне злочине ће истинито, потпуно и благовремено информисати јавност о поступању у конкретним предметима, под условом да се тиме не штети интересима поступка, уз поштовање права на приватност учесника у кривичном поступку и на начин који неће довести до откривања тајних података. Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се уздржавају од изјава у јавности или приватно које би могле да изазову сумњу у њихову непристрасност, а посебно не могу давати коментаре о предметима у којима поступају или у којима би могли да поступају⁴⁸.

Тужилац за ратне злочине ће донети Правилник о анонимизацији оптужница Тужилаштва за ратне злочине⁴⁹, којим ће једнообразно уредити обим и начин анонимизације оптужница које се објављују на интернет страници тужилаштва⁵⁰. Правилник се доноси са циљем да се искључи могућност (посредне или непосредне) идентификације лица, а да остале информације из оптужнице задрже изворно значење и смисао, тако да она остане контекстуално разумљива.

Тужилаштво за ратне злочине ће наставити да благовремено обавештава јавност о активностима које предузима у имплементацији релевантних стратешких докумената, као и о свим другим догађајима од значаја за рад тужилаштва.

Због вишеструких предности које пружа, интернет страница Тужилаштва за ратне злочине, уз стално унапређивање, остаће најзначајнији инструмент обавештавања о раду⁵¹ Тужилаштва, пре свега као поуздан извор свих података од значаја за рад ТРЗ, који је бесплатан и доступан свима и у свако доба.

Ради обавештавања лица заинтересованих за приступ информацијама од јавног значаја о основним подацима о оснивању, организацији и раду Тужилаштва за ратне злочине, као и о осталим подацима од значаја за садржину, обим и начин остваривања права, Тужилаштво за ратне злочине је 15. фебруара 2006. године објавило Информатор о раду⁵². Информатор о раду се ажурира у складу са сваком променом релевантних података, а доступан је у електронском и штампаном облику⁵³.

⁴⁷Закон о јавном тужилаштву (Сл. гласник РС, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 38/2012 – одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016 – одлука УС), чл. 48

⁴⁸ Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 87/2013)

⁴⁹ У недостатку одговарајућег *lex specialis*, Правилник ће бити усклађен са релевантним одредбама Законика о кривичном поступку, Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја (Службени гласник РС, бр. 120/2004; 54/07; 104/09 и 36/10), Закона о заштити података о личности (Службени гласник РС, бр. 97/08; 104/09-др.закон 68/12 – одлука Уставног суда 7/12), уз уважавање критеријума које у својој пракси примењују повереник за информације од значаја и заштиту података о личности и Европски суд за људска права.

⁵⁰ Анонимизација се врши заменом и изостављањем одређених података из оптужнице.

⁵¹ За заинтересована лица: бесплатан, једноставан.

⁵² Информатор о раду Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, сачињен у складу са чланом 39 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја (Сл. гласник РС, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и са Упутством за објављивање информатора о раду државног органа (Сл. гласник РС, бр. 68/10).

⁵³ Приступ Информатору у електронском облику омогућен је на интернет страници Тужилаштва за ратне злочине, док заинтересована лица могу, на лични захтев, извршити увид у Информатор и преузети штампану копију у просторијама

С обзиром на интересовање међународних правосудних институција и других међународних субјеката са којима ТРЗ сарађује, као и на значај информација о поступцима ТРЗ за стручну и научну јавност ван граница Републике Србије, комплетан садржај интернет странице овог тужилаштва биће доступан и на енглеском језику.

Тужилаштво за ратне злочине ће такође организовати округле столове и предавања о основама комуникације са медијима, у складу са Комуникационом стратегијом коју је донело Републичко јавно тужилаштво и приручницима за односе са јавношћу у јавним тужилаштвима, и учествоваће на радионицама које се организују у складу са овом стратегијом.

С обзиром да је важан сегмент транспарентности рада извештавање јавности о спровођењу Тужилачке стратегије, Тужилаштво за ратне злочине израдиће, у складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина⁵⁴, модел извештавања јавности о спровођењу Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији.

III НАДЗОР И ВРЕДНОВАЊЕ СПРОВОЂЕЊА ТУЖИЛАЧКЕ СТРАТЕГИЈЕ

Ова стратегија се доноси на нивоу Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и намењена је унапређењу рада тужилаштва у наредном периоду. Структура Тужилачке стратегије прилагођена је сврси, те је дат општи план активности чија је сврха остваривање циљева постављених Тужилачком стратегијом.

За спровођење Тужилачке стратегије су одговорни Тужилац за ратне злочине и колегијум Тужилаштва за ратне злочине. Надзор над спровођењем стратегије, у складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина⁵⁵, вршиће се путем кварталних извештаја Републичком јавном тужилаштву, и Савету за спровођење Акционог плана за поглавље 23. Одлуке о евентуалним изменама и допунама Тужилачке стратегије, доносиће се на седници колегијума Тужилаштва за ратне злочине, у складу са Законом о јавном тужилаштву⁵⁶ и Правилником о управи у јавним тужилаштвима⁵⁷, уз консултације са Републичким јавним тужилаштвом.

По усвајању стратегије, приступиће се планирању правилног коришћења кадровских и материјалних капацитета како би се у реалном временском периоду остварили постављени циљеви.

Тужилаштва.

⁵⁴ Националана стратегија за процесуирање ратних злочина, Посебни део, 1. Повећање ефикасности 1.1 Истраге и подизање оптужница, циљ 1 „ТРЗ је донело и примењује Тужилачку стратегију“, тачка 5 „Ефикасан и одржив модел извештавања јавности“.

⁵⁵ Националана стратегија за процесуирање ратних злочина, Посебни део, 1. Повећање ефикасности 1.1 Истраге и подизање оптужница, циљ 1 „ТРЗ је донело и примењује Тужилачку стратегију“, тачка 4 – „Јасно дефинисан модел извештавања Републичког јавног тужилаштва и Савета за спровођење Акционог плана за Поглавље 23 о примени Тужилачке стратегије“.

⁵⁶ Закон о јавном тужилаштву («Сл. Гласник РС» бр.116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др. Закон, 101/2011, 38/2012 – одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016 – одлука УС) члан 114.

⁵⁷ Правилник о управи у јавним тужилаштвима („Сл.гласник РС“ број 110/2009, 87/2010 и 5/2012) – члан 25.

Све активности предвиђене са циљем повећања ефикасности и квалитета рада предузимаће се истовремено и координирано, тако да у садејству резултирају максималним учинком.

Вредновање ће се вршити на основу квантитавне и квалитативне анализе постигнутог у свакој од области обухваћених стратегијом⁵⁸ у складу са индикаторима успешности наведеним у Националној стратегији за процесуирање ратних злочина⁵⁹:

1) Процесуирање предмета на основу приоритета одређених у складу са критеријумима дефинисаним Тужилачком стратегијом;

2) Пораст броја оптужница у односу на број истрага;

3) Пораст броја правноснажно окончаних поступака у односу на број оптужења;

4) Краће просечно трајање поступака за ратне злочине;

5) Позитивна оцена Европске комисије о усклађености система заштите и подршке сведоцима и жртвама у Републици Србији са стандардима Европске уније;

6) Повећан број покренутих и правноснажно окончаних поступака захваљујући регионалној сарадњи;

7) Смањен број несталих лица чија судбина није разјашњена;

8) Позитивни извештаји главног тужиоца и председника Међународног суда за кривично гоњење особа одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године, Савету безбедности;

9) Позитивни извештаји других релевантних владиних и невладиних организација.

Вредновање Тужилачке стратегије ће се вршити квартално, како би се обезбедио континуиран и интензиван надзор над имплементацијом стратегије и правовремено отклониле препреке и слабе тачке које би се евентуално могле показати у пракси.

Приликом израде анализа за квартална вредновања дефинисаће се узроци који стварају потешкоће у реализацији, како би се исти превенирали у будућем раду. Након оцењивања спровешће се све неопходне корекције за којима се укаже потреба и дати предлог мера и активности у сврху пуне имплементације стратешких циљева.

Поред наведеног, надзор над спровођењем Тужилачке стратегије оствариваће се и кроз додатне механизме праћења. Тужилаштво за ратне злочине сачињава годишње извештаје о раду које доставља Републичком јавном тужилаштву⁶⁰.⁶¹ Надзор над имплементацијом Тужилачке стратегије вршиће се и у оквиру праћења спровођења

⁵⁸ Тако ће се нпр. ефикасност у процесуирању оцењивати на основу броја покренутих истрага и окончаних предмета; афирмисање примене института споразум о признању кривичног дела кроз број закључених споразума у посматраном периоду; на пољу унапређења система подршке сведока и оштећених огледаће се у повећању броја сведока који су прошли кроз систем подршке; увођење подршке и помоћи сведоцима већ у фази предистражног поступка; оцена унапређења међународне и регионалне сарадње кроз број поднетих и решених захтева за помоћ и достављање информација, уступања кривичног гоњења и сл.

⁵⁹ Национална стратегија за процесуирање ратних злочина, тачка 1.6, индикатори успешности.

⁶⁰ Правилник о управи у јавним тужилаштвима ("Сл. Гласник РС" бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017), чл. 27.

⁶¹ Правилник о управи у јавним тужилаштвима ("Сл. гласник РС" бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017), чл. 54.

Националне стратегије за процесуирање ратних злочина. Резултати примене Тужилачке стратегије ће бити представљани у кварталним и годишњим извештајима о реализацији активности предвиђених Акционим планом за Поглавље 23.

У буџету Тужилаштва за ратне злочине за 2018. годину обезбеђена су средства за спровођење активности предвиђених Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина, у складу са законом прописаним надлежностима, осим средства за зараде заменика тужиоца за ратне злочине, тужилачких помоћника и стручног лица, којима ће се ојачати капацитети Тужилаштва за ратне злочине.

Недостајућа средства за зараде заменика тужиоца за ратне злочине, тужилачких помоћника и стручног лица, Тужилаштво за ратне злочине накнадно ће затражити од Министарства финансија, а све у складу са Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина.

За спровођење активности предвиђених Тужилачком стратегијом средства ће се обезбеђивати из буџета Републике Србије и кроз пројекте који ће се реализовати у сарадњи са Министарством правде Републике Србије.

ПРАВНИ ОКВИР, ЦИТИРАНИ И КОНСУЛТОВАНИ ИЗВОРИ

- Устав Републике Србије («Службени гласник РС», број 98/2006);
- Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине («Службени гласник РС», број 67/03, 135/2004, 61/05, 101/07, 104/09, 101/2001-др.закон и 6/2015)
- Законик о кривичном поступку («Службени гласник РС», број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14)
- Кривични законик («Службени гласник РС», бр. 85/2005, испр.107/2005-испр, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016)
- Закон о јавном тужилаштву («Службени Гласник РС», број 116/08, 104/09, 101/10 и 78/11)
- Закон о сарадњи Србије и Црне Горе са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године («Службени гласник СЦГ», број 16/03)
- Женевска конвенција о побољшању положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату, од 12. августа 1949. (I ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА)
- Женевска конвенција о побољшању положаја рањеника, болесника и бродоломника оружаних снага на мору од 12. августа 1949. (II ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА)
- Женевска конвенција о поступању са ратним заробљеницима од 12. августа 1949. (III ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА)
- Женевска конвенција о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. (IV ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА)
- Допунски протокол уз Женевске конвенције од 12. августа 1949. године о заштити жртава међународних оружаних сукоба (ПРОТОКОЛ I)
- Допунски протокол уз Женевске конвенције од 12. августа 1949. о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (ПРОТОКОЛ II)
- Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода
- Европска конвенција о екстрадицији
- Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима са додатним Протоколом
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима
- Резолуција 1503 Савета безбедности Уједињених нација
- Резолуција 1534 Савета безбедности Уједињених нација
- Резолуција 1244 Савета безбедности Уједињених нација
- Резолуција 1966 Савета безбедности Уједињених нација
- Статут међународног кривичног суда за бившу Југославију
- Статут Међународног механизма за кривичне судове
- Уговор о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима између СРЈ и Републике Хрватске
- Меморандум о сагласности у остваривању и унапређењу сарадње у борби против

свих облика тешког криминала, закључен између Републичког јавног тужилаштва и Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Тужилаштва Босне и Херцеговине

- Меморандум о сагласности у остваривању и унапређењу сарадње у борби против свих облика тешког криминала, закључен између Републичког јавног тужилаштва и Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Државног одвјетништва Републике Хрватске

- Споразум о сарадњи у прогону учинилаца кривичних дела ратних злочина, злочина против човечности и геноцида, закључен између Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Државног одвјетништва Републике Хрватске.

- Споразум о сарадњи у кривичном гоњењу учинилаца кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, закључен између Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Врховног државног тужилаштва Републике Црне Горе

- Уговор између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима

- Уговор између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима

- Протокол Тужилаштва Босне и Херцеговине и Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије о сарадњи у прогону починилаца кривичних дела ратних злочина, злочина против човечности и геноцида

- Тужилачка истрага регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2014. године.

- Акциони план за Поглавље 23

- Национална стратегија за процесуирање ратних злочина

- Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије («Службени гласник РС», бр.87/2013)

- Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013-2018 година.

- Правилник о управи у јавним тужилаштвима («Службени гласник РС» бр.101/2009, 87/2011,5/2012 у 54/2017)

- Самосталност јавног тужилаштва, Комитет правника за људска права YUCOM Београд 2016. год.

- Стратешки план Тужилаштва 2016-2018 Међународни кривични суд – процесуирање ратних злочина на државном нивоу у БиХ, Џоана Корнер.

- Директива 212/29/ЕУ Европског парламента од 25.10.2012. године.

- Извештај Експертске мисије: Утврђено стање у контексту Поглавља 23 – „Ратни злочини“ Кетрин Дени 13.03.2015. године.

- Victim Participation in Criminal Law Proceedings, Reedres, Institute for security studies, септембар 2015. године.

- A situationo approach to prosecutorial strategy at the international crminilan court, Jacob N. Foster

- Извештај о статусу предмета пред МКТЈ и перпспективе за прослеђивање појединих предмета у надлежност националних судова, јун 2002. године.

- Компилација мишљења и извештаја Венецијанске комисије у вези са тужиоцима, Савет Европе ЦДЛ-ПЛ (2015) 009, Стразбур, 30.06.2015. године.

- Извештај о Европским стандардима у погледу независности правосуђа: Део II
Тужилаштво, Студија број 494/2008 ЦДЛ-АД (2010) 040, Стразбур, 03.01.2011. године .

- Поступци за ратне злочине у Србији (2003. – 2014.) Мисија ОЕБС-а у Србији,
Београд 2015. године.